

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

datum
30 maart 2017

ons kenmerk
89257/IP

contactpersoon

betreft
Consultatie Wet GDI

uw kenmerk
-

e-mail

doorkiesnummer

Geachte heer Plasterk,

Met deze brief maakt de Unie van Waterschappen graag gebruik van de door u geboden mogelijkheid te reageren op de consultatieversie van de Wet Generieke Digitale Infrastructuur (WGDI). Met de komst van deze wet wordt een eerste stap gezet naar het leggen van een wettelijke basis onder de GDI. In het voortraject hebben wij al een aantal onderwerpen geadresseerd. In deze brief vindt u een aantal suggesties om de wettekst verder aan te scherpen. We starten met een procesopmerking, gevolgd door een aantal hoofdpunten die uit onze uitvoeringstoets naar voren zijn gekomen. De waterschappen vragen u in het bijzonder aandacht voor het feit dat de werkbaarheid, uitvoerbaarheid en de financiële gevolgen van de Wet GDI op dit moment nog niet te overzien zijn. In de verdere voorbereiding van dit wetsvoorstel moet hier duidelijkheid over komen.

Proces

Het voortraject van de WGDI verliep gehaast en naar onze mening niet altijd even zorgvuldig. De Unie van Waterschappen heeft in het voortraject meerdere onderwerpen geadresseerd, die geen gehoor vonden. Ons belangrijkste punt betreft de uitvoeringstoets. Ondanks herhaalde verzoeken van onze kant heeft uw Ministerie geen uitvoeringstoets uitgevoerd conform artikel 6 van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen. Nadat een eerdere toezegging vanuit uw Ministerie niet werd nagekomen en de consultatie inmiddels van start was gegaan, hebben we besloten om zelf een uitvoeringstoets te laten uitvoeren voor de waterschappen en hun samenwerkingsverbanden. De rekening van deze uitvoeringstoets zal, zoals afgesproken, door uw Ministerie worden betaald. Doordat het traject van de uitvoeringstoets in korte termijn moest worden doorlopen, heeft dit onder grote tijdsdruk plaatsgevonden.

Hoofdpunten

- De waterschappen onderschrijven het doel van de WGDI, maar missen de noodzakelijke kaders en concretisering. De WGDI is **geen algemene wet** geworden waarin alle rechten, plichten en bevoegdheden met betrekking tot de generieke digitale infrastructuur geregeld worden. In deze eerste tranche wordt alleen een basis gelegd voor identificatie en autorisatievoorzieningen. In de WGDI staat niet benoemd wanneer de overige aspecten van de digitale overheid in de WGDI worden opgenomen.
- De **werkbaarheid** en **uitvoerbaarheid** van de WGDI zijn **niet te beoordelen**. In dit stadium is nog te weinig bekend over de kosten, planning en technische eisen om de werkbaarheid of uitvoerbaarheid

van de WGDI te toetsen op de processen van de waterschappen en hun samenwerkingsverbanden. Dit betekent dat wanneer de huidige WGDI wordt vastgesteld, niet alleen de volgende tranches van de wet op haalbaarheid en uitvoerbaarheid getoetst moeten worden, maar ook alle AMvB's.

- Doordat invulling van de WGDI ontbreekt, zijn de **financiële gevolgen** van de wet nog **niet in kaart te brengen**. Daarom vinden wij dat voor de inwerkingtreding van de wet een onderzoek volgens **artikel 2 van de Financiële-verhoudingswet** uitgevoerd dient te worden, waarin financiële kengetallen, zoals de tarifiering, de kosten voor het stelsel eID, de audits en assessments en de implementatie van de standaarden in beeld worden gebracht, en de financiële gevolgen voor de waterschappen duidelijk worden.
- De aanname dat de **baten van de WGDI tegen de kosten opwegen** is wat betreft de waterschappen **niet correct** en daarom stellen wij dat **compensatie** vanuit het Rijk noodzakelijk is.. Voor het overgrote meerderheid van de waterschappen geldt dat er **geringe transactievolumes in de digitale dienstverlening zijn**. De kosten die gepaard gaan met de acceptatieplicht zijn buitenproportioneel in verhouding tot het geringe aantal authenticaties. De bulk van de dienstverlening van de waterschappen loopt via hun belastingssamenwerkingen of via het Omgevingsloket
- Het is in de huidige wettekst niet helder welke samenwerkingsverbanden wel of niet onder de **reikwijdte van de wet** vallen en welk toezicht hierbij hoort. Waterschappen werken vanuit **efficiencyredenen** veel samen in of met **samenwerkingsverbanden**. Zo werken waterschappen samen in Gemeenschappelijke regelingen voor hun belastingprocessen, maar ook in een stichting of andere rechtsvormen. Het heeft grote gevolgen als een deel van deze samenwerkingsverbanden niet onder de WGDI vallen voor de dienstverlening en de technische infrastructuur. Het is van belang voor de **interoperabiliteit, ketensamenwerking en onze dienstverlening** dat deze organisaties dezelfde standaarden hanteren.
- De multi-middelenstrategie heeft als negatief bijeffect dat het **drempels** opwerpt in de **dienstverlening**. Waterschappen bieden zowel **publieke** als **private** diensten aan (een voorbeeld is de stichting Waternet, waarin het waterschap samenwerkt met een drinkwaterbedrijf). Hierdoor ontstaan situaties waarin gebruikers meerdere malen met verschillende middelen moeten inloggen om zowel publieke als private diensten af te nemen. Dit is vanuit het oogpunt van 'de gebruiker centraal' geen wenselijke ontwikkeling.
- De WGDI leidt tot een toename van **administratieve lasten**, gezien de nieuwe rapportage en auditverplichtingen. Daarnaast worden er nieuwe **verantwoordingslijnen** en toezicht ingericht. Wij zien dit toezicht graag minder zwaar ingericht. Ook zien wij graag toelichting hoe het toezicht bij samenwerkingsverbanden wordt ingericht. Wij wensen hier geen nieuwe toezichtlijnen.
- Het is onwenselijk dat **ontsluitende diensten** straks niet alle erkende middelen hoeven te ontsluiten. Hierdoor kan de situatie ontstaan dat er voor **meerdere koppelvlakken** contracten met meerdere ontsluitende diensten afgesloten moeten worden, met **bijbehorende kosten en toenemende beheerlasten** voor de waterschappen.
- De Unie van Waterschappen verwacht dat in de **governance** op de GDI plek komt voor alle overheden. Op dit moment zijn de waterschappen niet vertegenwoordigd op **bestuurlijk niveau** in de governance. Wij zouden dit graag anders zien, mede gelet op de (financiële) ontwikkelingen op dit terrein. **Belang, betaling en zeggenschap**, wat ons betreft.
- Met deze wet komt er weer een **meldplicht** bij op het gebied van de Digitale Overheid, namelijk het melden van problemen m.b.t. het inloggen met eID middelen. Wij pleiten voor een **samenvoeging en vereenvoudiging** van alle meldplichten en toezichthouders rondom de digitale overheid. Door de verschillende meldplichten en toezichthouders is het niet eenvoudig het overzicht te houden. Zo is er een meldplicht datalekken, meldplicht ICT inbreuken (cybersecurity) en de meldplicht vitale infrastructuur. Hierbij zijn vier verschillende toezichthouders betrokken.

- Binnen de waterschappen en belastingsamenwerkingen zijn twijfels over de **haalbaarheid** van het **uitfaseren van DigiD laag**. Omdat alle overheden een eigen laag authenticatiemiddel moet aanschaffen en implementeren, zijn er twijfels over de doorlooptijd en efficiency van het uitfaseren van een werkend middel.
- Naast de WGDI komt er de komende jaren nog veel meer op de waterschappen qua digitalisering af, zoals het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Dit vraagt veel van de **verandercapaciteit** van waterschappen, samenwerkingsverbanden en ICT leveranciers en zorgt voor een toename van de kosten. Wij vragen aandacht voor dit complete **speelveld en tijdpad**.

In de bijlage van de brief vindt u onze gedetailleerde opmerkingen en de uitvoeringstoets die we voor de waterschappen en hun samenwerkingsverbanden hebben laten uitvoeren.

Ik vertrouw er op dat u onze reactie verwerkt in de Wet GDI en dat u ons voor inwerkingtreding van de wet inzicht geeft in de werkbaarheid en financiële gevolgen. Uiteraard zijn wij bereid een nadere toelichting op deze brief te geven en met u mee te denken over de verwerking ervan. Onze contactpersoon hiervoor is

[Redacted]

Hoogachtend,

[Redacted signature]

Bijlage

GEDETAILLEERDE OPMERKINGEN WET GDI

- Artikelsgewijze toelichting
 - Artikel 1 definities. Elektronische dienstverlening. In deze definities wordt een beperking aangebracht dat de wet alleen voor a-bestuursorganen geldt. Waarom is deze beperking aangebracht? Uit de overige artikelen blijkt dat ook andere (b-)bestuursorganen onder de werking van de wet vallen.
 - Artikel 2. Op grond van artikel 2 zouden de erkende middelen voor eID aan de standaard moeten voldoen. Is het mogelijk dit voor de inwerkingtreding van de Wet te realiseren?
 - Artikel 2 en MvT par 3.5. Op dit moment hanteert het Forum Standaardisatie een aantal toegestane redenen om niet aan de norm te voldoen. Wij zouden deze uitzonderingen willen handhaven.
 - Artikel 2 lid 1. De standaarden zijn niet verplicht voor 'aangewezen organen' en komen te vervallen voor de pas-toe-of-leg-uit lijst. Hiermee lijken de standaarden voor grote groepen organisaties te vervallen. Dit lijkt ons niet wenselijk.
 - Artikel 3 lid 3 en 4. Pas lid 3 en 4 aan, zodat organisaties als Waternet kunnen worden aangewezen om onder de bepalingen van hoofdstuk 2 tot en met 6 te vallen.
 - Artikel 5 lid 2. We moeten erkende middelen voor niveau substantieel/hog accepteren wanneer voor een dienst een langer niveau vereist is. Dit betekent onredelijk veel inspanning om diensten aan te bieden, zeker bij lage transactievolumes.
 - Artikel 5 lid 3. Dit artikel gaat over wederzijdse erkenning van authenticatiemiddelen van verschillende lidstaten. In de wet en MvT staat een te summiere toelichting hoe dit werkt en wat er gebeurd als dit misgaat. Wij zouden graag een nadere toelichting zien in de MvT.
 - Artikel 5 lid 5. Organisaties mogen zelf bepalen welk betrouwbaarheidsniveau geldt voor welke dienst. Is het wenselijk dat diensten dit zelf bepalen? Er bestaat een risico dat niet elke organisatie een vergelijkbare dienst in hetzelfde betrouwbaarheidsniveau schaaft.
 - Artikel 5 lid 6 en MvT. Publieke middelen mogen alleen voor publieke diensten gebruikt worden en niet voor private diensten. Voor privaatrechtelijke diensten mag alleen met een privaat middel toegang worden verleend. Dit onderscheid lijkt tegenstrijdig met artikel 5.2, waar we als organisatie alle erkende middelen moeten accepteren. Het doel van dit onderscheid is het voorkomen van marktverstoring door de overheid. Het effect is echter dat de private middelen breder te gebruiken zijn en dus bevoordeeld worden. Het is aan de burger niet uit te leggen waarom voor de ene dienst bepaalde middelen niet gebruikt mogen worden en voor andere diensten wel. We vragen ons af waarom deze beperking nu niet geldt voor eHerkenning en in de toekomst wel.
 - Artikel 6. Erkenning van een middel door de Minister betekent dat bestuursorganen direct vanaf dat moment verplicht zijn om het middel te accepteren. Dit is praktisch niet mogelijk.

Ontsluitende diensten en bestuursorganen hebben de tijd nodig om het middel te ontsluiten en aan te bieden.

- Artikel 6 lid 6. Zelfs als een dienst of middel niet aan de eisen voldoet dan kan de Minister de dienst of het middel erkennen. Uit de MvT blijkt dat erkenning alleen mogelijk is, als alleen niet wordt voldaan aan ondergeschikte eisen. Wij raden aan om de tekst uit de MvT in de Wet op te nemen.
 - Artikel 7 lid 3 i.r.t. artikel 5 lid 2. Een bestuursorgaan moet alle erkende middelen accepteren, maar een ontsluitende dienst hoeft niet alle erkende middelen te ontsluiten. Ontsluitende diensten kunnen voor de ontsluiting bovendien verschillende koppelingen hanteren. Dit betekent als bestuursorgaan dat er met meerdere ontsluitende diensten koppelingen gelegd moeten worden en onderhouden. Dit is technisch en organisatorisch complex.
 - Artikel 5 lid 5 en 6. Hier wordt gesproken over:
 - de melding bij veiligheidsinbreuken/integriteitsverlies met aanzienlijke gevolgen voor de veilige en betrouwbare toegang tot elektronische dienstverlening (lid 5) en
 - de in kennisstelling van natuurlijke persoon/rechtspersoon wanneer de veiligheidsinbreuk/integriteitsverlies negatieve gevolgen zal hebben voor een natuurlijke persoon/rechtspersoon (lid 6)In de praktijk zal het niet altijd makkelijk zijn om vast te stellen dat er aanzienlijke /negatieve gevolgen zijn. Het ligt voor de hand om deze "melding" en "in kennis stelling" ook verplicht te stellen als
 - de inbreuk/het verlies aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de toegang tot de elektronische dienstverlening (lid 5)
 - de inbreuk/het verlies negatieve gevolgen kan hebben voor een natuurlijke persoon of rechtspersoon (lid 6)In de toelichting op de leden 5 en 6 van artikel 7 wordt wel gesproken over "kan", maar dit is niet op te maken uit de wettekst. De wettekst zelf zou dan ook het woord "kan" moeten gebruiken.
 - Artikel 8. De nog te formuleren beveiligingseisen rond eID moeten aansluiten bij de bestaande baseline informatieveiligheid waterschappen (BIWA) en geen nieuw stelsel van eisen introduceren.
 - Artikel 23 lid 5. DigD wordt na drie jaar uitgefaseerd. Er komt geen nieuw publiek middel. Waterschappen worden hierdoor gedwongen opnieuw een implementatietraject te doorlopen voor een Laag middel. Dit middel is er dus waarom uitfaseren en organisaties dwingen een nieuw middel aan te schaffen.
- Vanuit het oogpunt van dienstverlening betekent de multi-middelenstrategie naast keuzevrijheid voor burgers en bedrijven ook nieuwe drempels. Middels de digitale dienstverlening van waterschappen worden zowel publieke als private diensten aangeboden. Publieke middelen mogen uitsluitend voor publieke diensten gebruikt worden. Hierdoor ontstaan situaties waar gebruikers meerdere malen met verschillende middelen moet inloggen voor het afnemen van zowel publieke als private diensten. Vanuit het oogpunt van de gebruiker is dit geen verbetering van de dienstverlening. Een voorbeeld hiervan is Waternet.

Zij willen voor de klanten 1 inlogmogelijkheid te realiseren waarmee de klant zowel zijn belasting- als drinkwaterzaken en vergunningen kan regelen. Voor bedrijven is 1 inlog mogelijk, omdat daarvoor e-herkenning beschikbaar was. De nieuwe inlogmogelijkheden zijn in de toekomst niet te gebruiken zijn voor de drinkwaterklanten. Deze klant is echter dezelfde klant als de burger die wil inloggen voor zijn belastingen. Dit is niet klantvriendelijk en strijdig met uitgangspunten van de overheid.

- Wij vragen aandacht voor het tijdspad richting inwerkingtreding. Dit voorstel betekent dat diverse applicaties aangesloten moeten worden op standaarden. Hiervoor zijn waterschappen en belasting-samenwerkingen van waterschappen afhankelijk van soms (één of enkele) leveranciers van software. Er moet voldoende tijd zijn om applicaties aan te sluiten.
- Wij vragen aandacht voor de beschikbaarheid van de authenticatiemiddelen bij massale processen. Bij belastingsamenwerkingen kan er piekdruk ontstaan rondom de aanslag van belastingen. Gezien de grote schaalgrootte moet er aandacht zijn voor de beschikbaarheid van het middel.
- Het is niet duidelijk welke organisaties onder de reikwijdte van de Wet vallen. Graag zouden wij expliciet benoemd zijn dat de samenwerkingsverbanden van waterschappen onder de werking van de Wet vallen.
- Toegankelijkheid websites. Uit de MvT blijkt niet of de huidige toegestane redenen om niet te voldoen aan de webrichtlijnen blijft bestaan.
- Digitale dienstverlening. Als overheid moeten wij alle erkende authenticatiemiddelen en machtigingsmiddelen accepteren. Dus ook als al onze diensten een betrouwbaarheidsniveau *Laag* hebben, moeten de we ook alle erkende middelen van niveau Substantieel of Hoog accepteren. Gezien ons lage volume klantcontacten (behalve in ons belastingproces) betekent dit dat wij gedwongen zijn hoge kosten te maken voor authenticatie van contacten die maximaal honderd keer per jaar plaatsvinden.
- Private partijen zijn niet verplicht om straks publieke middelen te accepteren. Hierdoor hebben de authenticatiemiddelen van private partijen een voordeel ten opzichte van het publieke middel. De kans bestaat dat op termijn het publieke middel bijna niet gebruikt zal worden, maar er wel kosten gemaakt moeten worden om het middel te accepteren.
- Waterschappen hebben in hun visie op dienstverlening opgenomen dat zij de vraag van burgers, bedrijven en instanties centraal stellen en dat hun dienstverlening hierop ingericht wordt. Dit houdt in dat burgers, bedrijven en instanties zelf mogen kiezen via welke weg zij contact willen opnemen met hun waterschap.
- Waterschappen zouden een landelijke 'leidraad' met daarin een praktische vertaling wat dit betekent voor de waterschappen en welke tijdslijn wordt gehanteerd zeer waarderen.

Bijlage A Format BZK

#	Vraag
1b	<p>Is het de organisaties helder wat de opgedragen taak is?</p> <p>Op een hoger abstractieniveau is de opgedragen taak duidelijk maar de kaders zijn onvoldoende helder.</p> <p>Voor een correcte uitvoering dient in elk geval geadresseerd te worden:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Helderheid over de doorbelasting van kosten aan waterschappen in relatie tot de Wgdi: de generieke componenten in het eID stelsel, de doorbelasting van het stelsel van toezicht en handhaving en de tarieven voor authenticaties.➤ Uitwerking van de te hanteren tijdslijnen bij een erkenningsproces van nieuwe authenticatiediensten en middelen. Tussen de erkenning van een middel en het effectueren van de acceptatieplicht met betrekking tot dat middel moet voldoende tijd zitten om de vereiste technische koppelingen te realiseren.➤ Uitwerking van de governance met betrekking tot het verplicht stellen van standaarden. De wijze waarop waterschappen en samenwerkingsverbanden betrokken worden bij het bepalen welke standaarden per AMvB verplicht worden gesteld. Inclusief het bepalen van functioneel en organisatorisch toepassingsgebied, overgangstermijnen en uitzonderingsgronden.➤ Duidelijkheid rondom de status van samenwerkingsverbanden (in veel gevallen gemeenschappelijke regelingen) in het kader van toezicht op de Wgdi. De wenselijke situatie is dat waterschappen toezicht houden op de samenwerkingsverbanden.➤ Het bieden van centrale ondersteuning vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken bij het classificeren van digitale diensten op het juiste betrouwbaarheidsniveau. Bijvoorbeeld in de vorm van een juridische vraagbaak.➤ Het verzorgen van centrale communicatie cq. publiekscampagne richting eindgebruikers (burgers en bedrijven) over wat er gaat veranderen op het gebied van inloggen bij overheidsorganisaties.
1c	<p>Zijn de uitvoerende organisaties voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?</p> <p>In dit stadium kan niet beoordeeld worden of organisaties voldoende toegerust zijn voor een doeltreffende uitvoering omdat de uitvoeringsregelgeving nog onbekend is. Pas dan is precies in te schatten wat de benodigde capaciteit is en of deze ook aanwezig is. Hierbij moet worden opgemerkt dat er de komende jaren veel afkomt op waterschappen. Bijvoorbeeld de implementatie van de Omgevingswet incl. digitaal stelsel. Dit vraagt veel van organisaties en ICT leveranciers.</p>

In dit stadium is nog niet helder wat de Wgdi van de informatiehuishouding van waterschappen vraagt, omdat geen helderheid bestaat omtrent het aantal koppelvlakken het aantal erkende authenticatiediensten en de standaarden die daadwerkelijk verplicht worden gesteld.

De benodigde werkprocessen zijn binnen waterschappen en samenwerkingsverbanden voorhanden.

1d Wat zijn de verwachte effecten van de ontwerpwet voor uw organisatie?

Wat betreft de dienstverlening is het effect van de Wgdi dat burgers en bedrijven geconfronteerd worden met andere/ nieuwe manieren van inloggen. Concreet betekent dit dat overal waar op dit moment DigiD, eHerkenning of een andere authenticatiemethode wordt toegepast, burgers en bedrijven in de toekomst uit meerdere erkende authenticatiemethodes kunnen kiezen. Bestaande manieren van inloggen die men gewend is (bijvoorbeeld op basis van gebruikersnaam en wachtwoord per brief) zullen verdwijnen. Bij waterschappen die naast publieke ook private diensten (bijv. drinkwater) aanbieden kan het zijn dat gebruikers meerdere keren moeten inloggen.

Alle digitale diensten waarvoor authenticeren op een bepaald betrouwbaarheidsniveau vereist is worden geraakt door de Wgdi. Dit zijn alle websites en online portalen van waterschappen en samenwerkingsverbanden. Voordelen van de wet is dat inloggen bij alle overheidsorganisaties op eenzelfde manier zal zijn georganiseerd. Nadeel van de wet zijn de disproportionele kosten die waterschappen moeten maken t.b.v. de acceptatieplicht (zie verder bij vraag 1e).

1e Wat zijn de gevolgen van de acceptatieplicht van de erkende middelen?

De kosten van implementatie en exploitatie van de acceptatieplicht zijn (ingeschat op basis van eerdere ervaringen met de implementatie van onder meer DigiD) voor waterschappen buitenproportioneel in verhouding tot het geringe aantal authenticaties op jaarbasis. De aannahme dat de baten van de Wgdi zullen opwegen tegen de kosten is wat betreft de waterschappen ongefundeerd. Los van het feit dat zowel de kosten als de wijze van financiering niet helder worden uit de wettekst en Memorie van Toelichting, is het de vraag hoe groot de baten voor de waterschappen daadwerkelijk zullen zijn. Waterschappen hebben verschillende digitale diensten gecentraliseerd in het Omgevingsloket Online (OLO) of bij samenwerkingsverbanden ondergebracht. Voor de overgrote meerderheid van de waterschappen geldt dat de digitale dienstverlening die ze zelf verzorgen relatief geringe transactievolumes kennen. Bijvoorbeeld digitaal bezwaar maken tegen de beslissing van een bestuursorgaan. In een werkgebied van meer dan een miljoen inwoners gaat dit om enkele tientallen tot honderd procedures op jaarbasis.

Samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken voeren processen uit die hogere volumes kennen. Bijvoorbeeld de waterschapsbelasting, bezwaar, kwijtschelding en de aangifte zuiveringsheffing / verontreinigingsheffing. De samenwerkingsverbanden maken gebruik van DigiD en van eigen authenticatiesystemen. Implementatie van de acceptatieplicht betekent een aanzienlijke impact op hun ICT huishouding. Om de financiële haalbaarheid voor samenwerkingsverbanden te kunnen bepalen dient inzicht te zijn in het te hanteren tarievenmodel voor transactiekosten.

1f

Wat zijn de ingeschatte kosten die nodig zijn voor de uitvoering van de wet voor uw organisatie?

In dit stadium is het niet mogelijk om een goede en volledige inschatting te maken van de financiële consequenties van de Wgdi voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden. Op basis van de informatie die wel beschikbaar is, is onderstaande overzicht van kostensoorten opgesteld. De inschattingen zijn gebaseerd op de input van waterschappen in een werksessie en bestaande onderzoeksrapporten.

Over de proportionaliteit van kosten, zie het antwoord op vraag 1e.

	Implementatie	Exploitatie
▼ Classificatie digitale diensten	?	n.v.t.
▼ Dienstverlening ontsluitende dienst(en)	?	?
▼ Implementeren koppelvlak(ken)	25.000 euro (per koppelvlak)	?
▼ Verdere implementatie BIWA	?	?
▼ Doorbelasting generieke componenten eID stelsel	n.v.t.	?
▼ Jaarlijkse audit	n.v.t.	15.000 euro (minimaal, werkelijke bedrag waarsch. hoger)
▼ Transactiekosten	n.v.t.	?
▼ Administratieve lasten t.b.v. toezicht	n.v.t.	?
▼ Uit faseren huidige authenticatiemiddelen (DigiD Laag en Zakelijk loket)	?	n.v.t.
▼ Standaarden	10.000 euro (max. per standaard)	?

PBLQ

verbinders in de
informatiesamenleving

**Uitvoeringstoets Wet generieke digitale infrastructuur
Waterschappen en samenwerkingsverbanden**

5864
versie 1.0
24 maart 2017

Managementsamenvatting

Aanleiding

In de periode december 2016 tot en met maart 2017 vond een consultatieronde onder bestuursorganen plaats over de Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi). Van het Ministerie van Binnenlandse Zaken kreeg de Unie van Waterschappen het verzoek om de eerste tranche van de Wgdi te bezien op werkbaarheid en uitvoerbaarheid. De eerste tranche van de Wgdi omvat de regeling van toegang tot elektronische dienstverlening (eID) en standaarden voor elektronisch verkeer (open standaarden).

Onderzoeksvraag

Middels deskresearch en een werksessie bracht PBLQ de werkbaarheid en uitvoerbaarheid van de Wgdi onder waterschappen en samenwerkingsverbanden in kaart. De volgende hoofdvraag was daarbij leidend: *Breng de uitvoerbaarheid en consequenties in beeld van het concept wetsvoorstel Generieke Digitale Infrastructuur (Wgdi) voor de waterschappen (en voor samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken) door middel van een bestuurlijke- en een informatiekundige uitvoeringstoets.*

Wet generieke digitale infrastructuur

De Wgdi bevat de grondslag om per AMvB open standaarden aan te wijzen die waterschappen en samenwerkingsverbanden verplicht dienen te hanteren in het elektronisch verkeer met andere overheden, burgers en bedrijven. Het bestaande 'pas toe of leg uit' beleid vervalt daarmee voor de aangewezen standaarden.

Door het classificeren van digitale diensten bepalen waterschappen en samenwerkingsverbanden wat het vereiste betrouwbaarheidsniveau voor authenticeren is: Laag, Substantieel of Hoog. Er komt een eID stelsel met erkende authenticatiemiddelen. Voor deze middelen geldt een acceptatieplicht. Hiertoe dient aangesloten te worden op een of meer ontsluitende dienst(en). Volgens de huidige planning treedt de wet per 1 januari 2019 in werking. Het bestaande DigiD (Laag) zal uit gefaseerd worden.

De Wgdi bevat de grondslag om per AMvB eisen te stellen aan de werking, betrouwbaarheid en beveiliging van de toegang tot digitale dienstverlening. Voor waterschappen komt dit waarschijnlijk neer op de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA). Jaarlijks dient hierop een audit uitgevoerd te worden. In het kader van handhaving en toezicht hebben waterschappen te maken met horizontale verantwoording (primair), interbestuurlijk toezicht en het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Met betrekking tot kosten is veel onbekend in dit stadium. De doorbelasting van de generieke componenten in het eID stelsel, de doorbelasting van het stelsel van toezicht en de toekomstige tarieven voor authenticatiediensten en middelen zijn nader uit te werken in lagere regelgeving. In elk geval dienen waterschappen en samenwerkingsverbanden de kosten te dragen voor: de noodzakelijke aanpassingen aan de eigen ICT-infrastructuur, het aansluiten op en de dienstverlening van ontsluitende diensten en de onafhankelijke jaarlijkse audit.

Conclusies

- Op basis van de het huidige wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting is de daadwerkelijke haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de Wgdi **niet** te toetsen. In dit stadium is nog te weinig bekend over kosten, planning en technische eisen om daar een gefundeerd oordeel over te

geven. De waterschappen onderschrijven het doel van de Wgdi, maar missen de noodzakelijke kaders en concretisering ervan.

- De aannahme dat de baten van de Wgdi zullen opwegen tegen de kosten is wat betreft de waterschappen ongefundeerd. Los van het feit dat zowel de kosten als de wijze van financiering niet helder zijn, is het de vraag hoe groot de baten voor de waterschappen daadwerkelijk zullen zijn. Voor de overgrote meerderheid van de waterschappen geldt dat de digitale dienstverlening die ze zelf verzorgen zeer geringe transactievolumes kennen. De kosten die gepaard gaan met de acceptatieplicht zijn voor waterschappen buitenproportioneel in verhouding tot het geringe aantal authenticaties op jaarbasis.
- Samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken voeren processen uit die hogere volumes kennen. Implementatie van de acceptatieplicht betekent een aanzienlijke impact op hun ICT huishouding. Om de financiële haalbaarheid voor samenwerkingsverbanden te kunnen bepalen dient inzicht te zijn in het te hanteren tarievenmodel voor transactiekosten.
- Op basis van het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting is het niet helder waarom in de architectuur van het stelsel gekozen wordt voor de mogelijkheid om meerdere verschillende koppelvlakken te laten ontstaan. De toegevoegde waarde hiervan is voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden niet helder. Vanuit het oogpunt van kostenefficiëntie, complexiteitsreductie en daarmee ook veiligheid is één koppelvlak een vereiste.
- Wat betreft de planning moet worden opgemerkt dat er naast de Wgdi de komende jaren veel op de waterschappen afkomt. Bijvoorbeeld de Omgevingswet. Dit vraagt veel van de (beperkte) verandercapaciteit van waterschappen, samenwerkingsverbanden en ICT leveranciers. Op dit moment is onvoldoende informatie beschikbaar over de uitvoeringsregelgeving van de Wgdi. Hierdoor kan niet goed beoordeeld worden in hoeverre de verschillende grote informatiseringstrajecten goed op elkaar af te stemmen zijn.
- Vanuit het oogpunt van dienstverlening betekent de multi-middelenstrategie naast keuzevrijheid voor burgers en bedrijven ook het opwerpen van nieuwe drempels. Middels de digitale dienstverlening van waterschappen worden zowel publieke als private (of niet-BSN) diensten aangeboden. Hierdoor ontstaan situaties waarin gebruikers meerdere malen met verschillende middelen moeten inloggen indien zij zowel publieke als private diensten wensen af te nemen. Vanuit het oogpunt van klantbeleving en service is dit geen wenselijke ontwikkeling.
- De Wgdi leidt tot een toename van administratieve lasten, aangezien verschillende nieuwe rapportage- en verantwoordingslijnen worden geïntroduceerd. Vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid en beperking van administratieve lasten is het aan te bevelen rapportages, meldplichten, etc. vanuit de Wgdi in samenhang met andere verplichtingen te bezien en waar mogelijk op elkaar af te stemmen.
- Om daadwerkelijk uitspraken te kunnen doen over de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de Wgdi voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden dienen een eventuele nieuwe versie van het wetsvoorstel en de uitgewerkte AMvB's aan een uitvoeringstoets onderworpen te worden.

Aanbevelingen uitvoeringsregelgeving

De volgende zaken zouden vanuit het perspectief van de waterschappen en samenwerkingsverbanden in uitvoeringsregelgeving cq. uitvoeringsondersteuning geadresseerd moeten worden:

- ▶ Helderheid over de doorbelasting van kosten aan waterschappen in relatie tot de Wgdi: de generieke componenten in het eID stelsel, de doorbelasting van het stelsel van toezicht en handhaving en de tarieven voor authenticaties.
- ▶ Uitwerking van de te hanteren tijdslijnen bij een erkenningsproces van nieuwe authenticatiediensten en middelen. Tussen de erkenning van een middel en het effectueren van de acceptatieplicht met betrekking tot dat middel moet voldoende tijd zitten om de vereiste technische koppelingen te realiseren.
- ▶ Uitwerking van de governance met betrekking tot het verplicht stellen van standaarden. De wijze waarop waterschappen en samenwerkingsverbanden betrokken worden bij het bepalen welke standaarden per AMvB verplicht worden gesteld. Inclusief het bepalen van functioneel en organisatorisch toepassingsgebied, overgangstermijnen en uitzonderingsgronden.
- ▶ Duidelijkheid rondom de status van samenwerkingsverbanden (in veel gevallen gemeenschappelijke regelingen) in het kader van toezicht op de Wgdi. De wenselijke situatie is dat waterschappen toezicht houden op de samenwerkingsverbanden.
- ▶ Het bieden van centrale ondersteuning vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken bij het classificeren van digitale diensten op het juiste betrouwbaarheidsniveau. Bijvoorbeeld in de vorm van een juridische vraagbaak. Daarnaast het verzorgen van centrale communicatie cq. publiekscampagne richting eindgebruikers (burgers en bedrijven) over wat er gaat veranderen op het gebied van inloggen bij overheidsorganisaties.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	0
1. Inleiding	1
2. Onderzoeksopzet	2
3. Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi)	3
4. Standaarden	4
5. Toegang tot digitale dienstverlening (eID)	8
6. Toezicht en handhaving	16
7. Financiën	17
8. Conclusies en aanbevelingen	18
Bijlage A Bestudeerde documentatie	21
Bijlage B Deelnemers werksessie – 8 maart 2017	22
Bijlage C Compliance Webrichtlijnen	23
Bijlage D Compliance informatieveiligheidsstandaarden	24
Bijlage E Authenticatiemethoden huidige situatie	25
Bijlage F Top 7 diensten waterschappen	27

1. Inleiding

Waterschappen en samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken ontsluiten hun dienstverlening richting burgers en bedrijven meer en meer langs digitale kanalen. Voor het aanvragen van een watervergunning, het bezwaar maken tegen een belastingaanslag of een kwijtschelding kan men bijvoorbeeld met DigiD inloggen bij diensten.

Overheidsorganisaties die een wettelijke taak uitvoeren komen onder de reikwijdte van de Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi) te vallen. De eerste tranche omvat de regeling van toegang tot elektronische dienstverlening (eID) en standaarden voor elektronisch verkeer (open standaarden). Doelstellingen van het wetsvoorstel zijn onder meer het realiseren van eenvoudige, veilige en betrouwbare toegang en het overheids-breed kunnen verplichten van gebruik van open standaarden. Achterliggend doel is het verhogen van het vertrouwen van burgers en bedrijven in de digitale dienstverlening van (semi)overheidsorganisaties.

In de periode december 2016 tot en met maart 2017 vindt een consultatieronde onder bestuursorganen over de Wgdi plaats. Van het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft de Unie van Waterschappen het verzoek gekregen om de eerste tranche van de Wgdi te bezien op werkbaarheid en uitvoerbaarheid. Dit document is het resultaat van een onderzoek naar de uitvoeringsconsequenties van de wettekst en de Memorie van Toelichting. Het onderzoek bestond uit een deskresearch en een werksessie met vertegenwoordigers van waterschappen en samenwerkingsverbanden. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode februari tot maart 2017. De volgende hoofdvraag stond hierbij centraal: *Breng de uitvoerbaarheid en consequenties in beeld van het concept wetsvoorstel Generieke Digitale Infrastructuur (Wgdi) voor de waterschappen (en voor samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken) door middel van een bestuurlijke- en een informatiekundige uitvoeringstoets.*

Dit document is als volgt opgebouwd. Eerst zal stilgestaan worden bij de opzet van het onderzoek en de hoofd- en deelvragen die daarbij centraal stonden. Daarna volgt een beschrijving van relevante eisen en verplichtingen die voortvloeien uit de Wgdi, zoals ze in het huidige voorstel staan beschreven. Per onderwerp volgt steeds een beschrijving van de huidige stand van zaken van waterschappen en samenwerkingsverbanden en wordt bezien in hoeverre reeds aan de voorgestelde maatregelen voldaan wordt. Daarnaast wordt beschreven op welke terreinen de voorgestelde maatregelen impact hebben voor waterschappen en samenwerkingsverbanden. In de conclusie volgt de beantwoording van de hoofdvraag en staan aanbevelingen ten behoeve van uitvoeringsregelgeving.

2. Onderzoekopzet

Om tot de beantwoording van de onderzoeksvragen te komen is een vijftal stappen doorlopen. Op 16 februari vond de kick-off plaats. De tweede stap was het concretiseren van de eerste tranche van de Wgdi en het identificeren van de specifieke eisen die hieruit voortvloeien voor waterschappen en samenwerkingsverbanden. De derde stap was het onderzoek zelf. Dat bestond uit twee delen: deskresearch en een werksessie. Tijdens de deskresearch is documentatie bestudeerd over de stand van zaken van digitale dienstverlening van de waterschappen. Naast documentatie zijn middels een online quickscan van alle websites van waterschappen en samenwerkingsverbanden gegevens verzameld over toegang en standaarden. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van bestaand onderzoek. De werksessie vond plaats op woensdag 8 maart en er waren circa 15 vertegenwoordigers van waterschappen en samenwerkingsverbanden aanwezig. Op interactieve wijze is in kaart gebracht en bediscussieerd welke uitvoeringsconsequenties de Wgdi heeft voor de eigen organisatie. Op basis van alle input is dit eindrapport opgesteld.

De volgende hoofdvraag stond centraal in dit onderzoek:

Breng de uitvoerbaarheid en consequenties in beeld van het conceptvoorstel Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi) voor de waterschappen (en voor samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken) door middel van een bestuurlijke- en een informatiekundige uitvoeringstoets.

Om tot de beantwoording van deze hoofdvraag te komen is de volgende set van deelvragen geformuleerd. In de verschillende hoofdstukken en paragrafen worden deze beantwoord.

- 1) Welke componenten in de digitale dienstverlening van waterschappen worden geraakt?
- 2) Welke aanpassingen moeten waterschappen doorvoeren in hun digitale dienstverlening om te voldoen aan de eisen van voorgestelde regelgeving?
- 3) Welke effecten zijn er te verwachten in de dienstverlening van waterschappen aan burgers en bedrijven?
- 4) Wat zijn de betekenis en consequenties van de acceptatieplicht voor waterschappen, in relatie tot interoperabiliteit, tarifiering en de uitsluiting van DigiD-laag/basis en de aansluiting op erkende authenticatiemiddelen?
- 5) Wat is de betekenis van de verplichte toepassing van standaarden voor waterschappen?
- 6) Welke organisatieonderdelen en processen van waterschappen worden hierdoor geraakt?
- 7) Wat is de omvang van de benodigde aanpassingen in ICT en informatiehuishouding van waterschappen?
- 8) In hoeverre is de voorgestelde implementatieplanning (invoerdatum en termijnen) voor de waterschappen haalbaar?
- 9) Wat is het benodigde capaciteit en budget voor de implementatie en beheer van de Wgdi voor waterschappen?
- 10) Wat zijn de consequenties van toezicht en handhaving binnen de Wgdi voor waterschappen?
- 11) Wat dient vanuit de optiek van de waterschappen in de uitvoeringsregelgeving te worden geadresseerd en welke overwegingen spelen daarbij een rol?

3. Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi)

De Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi) is een kaderwet die de basis vormt voor uitvoeringsregelgeving over verschillende onderwerpen met betrekking tot de digitale overheid. Achtergrond is het intensiveren en moderniseren van digitale dienstverlening in het publieke domein. En daarnaast het borgen van veilige en betrouwbare toegang tot digitale dienstverlening en het verhogen van het vertrouwen van burgers en bedrijven in de digitale overheid.

De eerste tranche van de Wgdi bevat de wettelijke kaders voor twee onderwerpen. Op de eerste plaats de toegang tot elektronische dienstverlening (eID) van overheidsorganisaties. Op de tweede plaats het kunnen aanwijzen van verplichte open standaarden voor het elektronisch verkeer van overheidsorganisaties. Daarnaast bevat het bepalingen over toezicht en financiën. Doelstellingen van het wetsvoorstel zijn onder meer het realiseren van eenvoudige, veilige en betrouwbare toegang en het overheids-breed kunnen verplichten van gebruik van specifieke open standaarden. Vooralsnog is de planning is dat de Wgdi per 1 januari 2019 in werking zal treden.

De volgende hoofdstukken en paragrafen gaan in op de gevolgen van de bepalingen over toegang, standaarden, toezicht en financiën voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden. Steeds wordt de huidige stand van zaken eerst kort weergegeven waarna een beschrijving van de verwachte impact volgt.

4. Standaarden

De Wgdi vormt een grondslag om per AMvB open standaarden aan te wijzen die overheidsorganisaties verplicht dienen te hanteren in het elektronisch verkeer met andere overheden, burgers en bedrijven. In de Memorie van Toelichting staan een aantal redenen voor het verplicht willen stellen van het gebruik van bepaalde standaarden:

- ▶ Ondanks verschillende maatregelen blijkt dat het adoptietempo van open standaarden laag is. Er is sprake van een gebrek aan tempo bij de invoering van bepaalde standaarden.
- ▶ Het gebrek aan tempo schaadt het publieke belang. Bijvoorbeeld omdat de betrouwbaarheid en veiligheid van gegevens, de leveranciersafhankelijkheid of de toegankelijkheid van overheidsinformatie hierdoor in het geding zijn.
- ▶ Bij bepaalde open standaarden is geen rechtvaardiging voor uitzondering mogelijk of is het belang van de toepassing ervan zo groot dat het moment van een volgende ICT-aanschaf van € 50.000,- (exclusief BTW) of meer niet kan worden afgewacht.

4.1 Werkingssfeer Wgdi

De bepalingen over standaarden zijn onder meer van toepassing op bestuursorganen (zowel a-organen als b-organen) en 'rechtspersonen met een wettelijke taak'. Waterschappen vallen als a-organen onder de werkingssfeer van de wet. Samenwerkingsverbanden voeren namens waterschappen een wettelijke taak uit: het heffen van de waterschapsbelasting. Ze vallen daarmee ook onder de werkingssfeer van de wet.

4.2 Waar komt het in de praktijk op neer?

Concreet betekent de Wgdi voor waterschappen en samenwerkingsverbanden de verplichting tot het implementeren van de per AMvB aangewezen standaarden. Het bestaande 'pas toe of leg uit' beleid vervalt dan voor deze standaarden.

4.2.1 Impact

In de werksessie gaven verschillende waterschappen aan het belang van het gebruik van standaarden te onderschrijven. Wel vraagt men zich af of een wettelijke verplichting echt wat toe zal voegen aan het bestaande 'pas toe of leg uit' beleid. Voor een deel hangt dat af van de uitwerking van de AMvB en van de standaarden die daarin daadwerkelijk opgenomen worden. Deze AMvB is nog niet (in concept) beschikbaar. Daarmee is de impact van de Wgdi op het onderdeel standaarden slecht in te schatten. Welke standaarden worden precies opgenomen? Wat is het exacte verplichte functionele en organisatorische toepassingsgebied? Welke uitzonderingen gelden daarop? En, welke aanvullende maatregelen worden getroffen ter ondersteuning van de implementatie? Zonder deze informatie kan weinig gezegd worden over de impact. Daarmee is eenduidig antwoorden op de vraag of de Wgdi voor het onderdeel standaarden uitvoerbaar is niet mogelijk. Wel zijn een aantal aandachtspunten mee te geven voor de verdere aanpassing van de conceptwet of de uitwerking van de AMvB.

Het verdwijnen van 'leg uit'

In het huidige 'pas toe of leg uit' beleid zit expliciet de mogelijkheid om op basis van gegronde redenen af te wijken van het gebruik van de standaard. Overheden mogen afwijken in geval van redenen van bijzonder gewicht. Deze redenen kunnen zijn gelegen in onvoldoende aanbod, onvoldoende veiligheid of onvoldoende zekerheid bij het functioneren¹.

¹ Zie https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/bfs/files/atoms/files/Leg-uit-in-de-praktijk_0.pdf

De huidige conceptwet voorziet niet in een dergelijke clausule. Daarmee zal deze constructie zeer stevige eisen stellen aan het selectieproces van de standaarden die in de AMvB opgenomen worden. Meer dan voorheen is het noodzakelijk het organisatorische en het functionele toepassingsgebied uit te werken. Daarnaast moet per standaard volstrekt helder zijn onder welke omstandigheden of voor welke onderdelen (bijvoorbeeld van een deel van de IT-omgeving of van een website) een standaard niet toegepast hoeft te worden. Een voorbeeld daarvan is de wijze waarop dat momenteel beschreven is voor de toegankelijkheidsstandaard ETSI EN 301 549². Onze inschatting is dat dit voor veel standaarden nog geen sinecure zal zijn. Dit stelt stevige eisen aan het proces om te komen tot de selectie van verplichte standaarden.

Het alternatief is om de 'leg uit'-optie te handhaven. Dat doet onzes inziens geen afbreuk aan de wet. Het probleem is momenteel namelijk niet dat te veel partijen 'uitleggen'. Het probleem is dat te veel partijen 'toepassen' noch 'uitleggen', onder meer door het gebrek aan toezicht en handhaving.

Het belang van overgangstermijnen en ondersteuning bij implementatie

Een tweede aandachtspunt betreft het hanteren van heldere overgangstermijnen voor de invoering van standaarden die in de AMvB worden opgenomen. Per nieuwe standaard zal een heldere invoeringstermijn afgesproken moeten worden. Daarnaast beschikken niet alle partijen over de soms gedetailleerde en vereiste kennis voor de invoering. Per standaard zal bepaald moeten worden in hoeverre ondersteuning nodig is zodat ook daadwerkelijk aan de standaard voldaan kan worden.

De totstandkoming en eventuele wijzigingen van de AMvB

In de Memorie van Toelichting staat dat de Minister van Binnenlandse Zaken het Forum Standaardisatie en het Nationaal Beraad Digitale Overheid betreft in de voorbereiding van een AMvB. Deze formulering is momenteel te vaag om te beoordelen of voldoende inspraak door de waterschappen mogelijk is bij de selectie van de standaarden, bij het bepalen van de werkingsgebieden, de uitzonderingen, de invoeringstermijnen, en benodigde ondersteuning bij de invoering.

Dat geldt overigens niet alleen voor de uitwerking van de AMvB maar ook voor elke toekomstige wijziging in de standaarden die onder de AMvB vallen. Het proces zoals dat momenteel door het Forum Standaardisatie wordt gehanteerd kenmerkt zich door de openheid. Partijen krijgen ruimschoots de kans op inspraak. Dit bevordert de waarschijnlijkheid van de adoptie van de standaarden. Voor de verdere uitwerking van de AMvB zou een vergelijkbaar proces gehanteerd moeten worden.

De partijen die onder de wet vallen

Op basis van de omschrijving in de wet en de Memorie van Toelichting wordt onvoldoende helder welke partijen onder de reikwijdte vallen. Voor waterschappen is de vraag of dit dezelfde de partijen zijn als waarop het pas-toe-of-leg-uit beleid van toepassing was. Indien dit niet het geval is kan dat betekenen dat partners van waterschappen voorheen wel, maar nu niet meer onder het standaarden-beleid vallen. Hiermee zou het verplicht stellen van standaarden via de Wgdi zijn doel voorbij schieten, wat voor de waterschappen niet wenselijk is.

4.3 Standaarden uit de Memorie van Toelichting

In de Memorie van Toelichting staat een aantal standaarden waarvan het Ministerie van Binnenlandse Zaken nu reeds voornemens is om ze bij AMvB aan te wijzen als een verplichte standaard. Dit zijn de standaarden: ETSI EN 301 549, TLS 1.2, DNSSEC, DKIM, SPF en Digikoppeling 2.0. Hieronder gaan we kort in op deze standaarden. Daarbij beschrijven we telkens de huidige stand van zaken ten aanzien van de implementatie bij de waterschappen en de verwachte impact van het verplicht stellen van de standaarden.

² Zie <https://www.digitoegankelijk.nl/beleid/inhoud/toegestane-redenen>

4.3.1 Toegankelijkheid

De Europese toegankelijkheidsstandaard ETSI EN 301 549 beoogt websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties toegankelijker te maken voor gebruikers. In het bijzonder gaat het om personen met een beperking. Met het verplicht stellen van de standaard wordt verder invulling gegeven aan de Europese Richtlijn 2016/2102/EU.

De waterschappen onderschrijven het doel en het belang van het gebruik van de standaard.

Stand van zaken waterschappen

Op basis van het overzicht van toegankelijkheidsverklaringen (zie Bijlage C) wordt duidelijk dat de overgrote meerderheid van de waterschappen nog niet over een toegankelijkheidsverklaring beschikt. Dit wil niet zeggen dat hun website in zijn geheel niet voldoet aan de eisen van de norm. In veel gevallen is slechts nog geen toegankelijkheidsverklaring verkregen. De belangrijkste reden hiervoor is dat bepaalde onderdelen (bijvoorbeeld kaartmateriaal) van hun websites zich slecht lenen voor het toepassen van de norm. Dit gaven verschillende waterschappen tijdens de werksessie aan. Daardoor was het soms lastig een toegankelijkheidsverklaring te verkrijgen. Tegelijkertijd gaf men aan dat de websites wel voldoen aan een groot deel van de eisen.

Impact

Waterschappen zijn op basis van het bestaande 'pas toe of leg uit' beleid al geruime tijd verplicht om de Webrichtlijnen toe te passen op hun websites. Ze hebben daartoe al de nodige aanpassingen verricht. Omdat de nieuwe norm uitgaat van dezelfde toegankelijkheidseisen als de Webrichtlijnen lijken de vereiste wijzigingen beperkt. Het huidige beleid ten aanzien van toegankelijkheid houdt rekening met een aantal zwaarwegende redenen om de eisen niet toe te passen³. Voorbeelden zijn geografische kaarten, urgente informatie en aangeleverde inhoud door derden. Ook kan het gaan om informatie die niet past binnen de eisen van de Webrichtlijnen, maar waarvoor wel een wettelijke plicht tot tonen bestaat.

Oordeel haalbaarheid

Mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden lijkt de verplichte toepassing van de ETSI norm haalbaar en niet te leiden tot buitenproportionele kosten⁴ voor de waterschappen:

- ▾ De lijst met uitzonderingen voor de toepassing van de eisen blijft behouden en wordt waar nodig aangevuld. Partijen die onder de verplichting vallen moeten betrokken worden in het bepalen de mogelijkheden en wenselijkheden ten aanzien van de uitzonderingen.
- ▾ Er wordt bij de initiële verplichtstelling en / of bij wijzigingen een redelijke implementatietermijn gesteld voor het doorvoeren van aanpassingen.

4.3.2 Informatieveiligheid

Om de informatieveiligheid te vergroten is het Ministerie van Binnenlandse Zaken voornemens een de standaarden TLS 1.2, DNSSEC, DKIM en SPF op te nemen in de nieuwe AMvB. TLS 1.2 en DNSSEC richten zich specifiek op de netwerkverbinding, terwijl de standaarden DKIM en SPF e-mailauthenticatie faciliteren.

De waterschappen onderschrijven dit doel en het belang van het gebruik van de standaard.

Stand van zaken waterschappen

Het Bureau Forum Standaardisatie heeft medio 2016 een inventarisatie gemaakt van de huidige stand van zaken ten aanzien van de implementatie van deze standaarden. Daaruit wordt duidelijk dat een overgrote meerderheid van de waterschappen TLS reeds geïmplementeerd heeft. Dat is nog niet het geval voor DNSSEC, DKIM en SPF. Hiervoor geldt dat de meeste waterschappen deze standaarden

³ Zie hiervoor <https://www.digitoegankelijk.nl/beleid/inhoud/toegestane-redenen>.

⁴ In de werksessie met waterschappen en samenwerkingsverbanden kwam naar voren dat de kosten van implementatie van de Webrichtlijnen aanzienlijk uiteen kunnen lopen. Al naar gelang de omvang van de wijzigingen, werden bedragen tussen 20.000 euro en 500.000 euro genoemd.

nog moeten implementeren. Dit is eerder door de waterschappen ook zelf erkend, en momenteel wordt gewerkt aan een inhaalslag om de standaarden te implementeren, onder meer om daarmee te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA). Tijdens de werksessie in het kader van deze uitvoeringstoets is de verwachting uitgesproken dat de BIWA bij waterschappen is geïmplementeerd op het moment dat de Wgdi in werking treedt.

Impact

Op basis van eerder onderzoek van onder meer het Bureau Forum Standaardisatie⁵ blijkt dat de kosten voor de invoering van de standaarden beperkt zijn. Op jaarbasis gaat het ongeveer om maximaal 10.000 euro. In veel gevallen zullen de kosten echter lager uitvallen. Naast deze kosten is de overige verwachte impact op de organisatie zeer beperkt tot niet aanwezig.

Oordeel haalbaarheid

Gelet op het feit dat de waterschappen momenteel werken aan de implementatie van deze standaarden en op de geringe impact en kosten die implementatie met zich meebrengt, lijkt de uitvoering goed haalbaar.

4.3.3 Digikoppeling 2.0

De verplichting van de standaard Digikoppeling 2.0 beoogt een verbetering van de veiligheid van de informatie-uitwisseling en een reductie van de kosten die overheidsorganisaties dienen te maken om te kunnen communiceren met andere overheidsorganisaties.

De waterschappen onderschrijven dit doel en het belang van het gebruik van de standaard.

Stand van zaken waterschappen

De meeste waterschappen maken momenteel gebruik van Digikoppeling. In een aantal gevallen is het gebruik van Digikoppeling onontkoombaar. Bijvoorbeeld voor aansluiting op de Berichtenbox en de aansluiting op een aantal basisregistraties.

Impact

Het verplicht stellen van het gebruik van Digikoppeling zal naar verwachting geen nieuwe kosten introduceren. Aangezien waterschappen voor het gebruik van de basisregistraties al aan de slag zijn met de implementatie ervan komen hier geen nieuwe onverwachte kosten bij. De implementatie van Digikoppeling wordt op zichzelf wel als complex en duur beschouwd. Voorwaarde voor het verplicht stellen is dat het huidige toepassingsgebied gehandhaafd blijft, en dat daarmee de uitwisseling van geo-informatie niet onder het toepassingsgebied van Digikoppeling valt. Een tweede voorwaarde betreft het versiebeheer van de standaarden. Wijzigingen in de standaard brengen vaak kosten met zich mee voor de aangesloten partijen. Gedegen versiebeheer en goede overgangstermijnen kunnen ervoor zorgen dat de kosten voor partijen beperkt blijven.

Oordeel haalbaarheid

Gelet op het feit dat de waterschappen voor een groot deel al gebruik maken van Digikoppeling of voornemens zijn dat op korte termijn te doen lijkt de uitvoering goed haalbaar.

⁵ Zie hiervoor <https://digitaaloverheid.oleio.nl/file/download/41528772>

5. Toegang tot digitale dienstverlening (eID)

Waterschappen en samenwerkingsverbanden hanteren op dit moment verschillende authenticatiemethoden. Zes van de 21 waterschappen gebruikt DigiD, één waterschap is voornemens om eHerkenning te implementeren en twee waterschappen gebruiken een eigen authenticatiemechanisme. Dat eigen authenticatiemechanisme is voor het zakelijke portaal ten behoeve van de aangifte zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. Op basis van een inlognummer en wachtwoord verstrekt per brief, kunnen ondernemers inloggen in het elektronische aangifteprogramma. Bijlage E bevat de online locaties van deze zakelijke portalen. Overige digitale dienstverlening van waterschappen wordt ontsloten middels online formulieren die niet achter een inlog staan. De meeste waterschappen hebben de belastingen (inclusief bezwaar en kwijtschelding) ondergebracht bij een samenwerkingsverband. De 11 samenwerkingsverbanden maken voor het burgerdomein allen gebruik van DigiD. Voor de aangifte zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing wordt het eerder genoemde zakelijke portaal gebruikt. Geen samenwerkingsverband biedt eHerkenning als authenticatiemethode aan. In bijlage E staat een overzicht van geboden authenticatiemethoden per organisatie. In bijlage F staat per waterschap aangegeven op welke wijze top 7 diensten naar gebruikers worden ontsloten.

De Wgdi vormt de wettelijke basis voor een eID-stelsel waarin verschillende erkende authenticatiemiddelen (zowel publieke middelen als private middelen) op verschillende betrouwbaarheidsniveaus bestaan. Dit stelt aan overheidsorganisaties verschillende eisen met betrekking tot de toegang tot hun digitale dienstverlening.

5.1 Werkingssfeer Wgdi

De bepalingen over toegang tot elektronische dienstverlening hebben betrekking op a-bestuursorganen. Daarmee zijn ze van toepassing op waterschappen. Naast a-organen vallen ook andere organisaties onder de werkingssfeer van de wet. De wet wijst hiervoor categorieën aan (de betreffende bijlage bij de wet is op dit moment nog niet bekend). Daarnaast kunnen ook individuele organisaties worden aangewezen. Het gaat om organisaties die gerechtigd zijn het BSN te gebruiken voor de uitvoering van een specifieke (publieke) taak waarvoor veilige en betrouwbare authenticatie bij digitale dienstverlening noodzakelijk is. Samenwerkingsverbanden die namens waterschappen belastingen innen zijn een voorbeeld van dergelijke organisaties. De eIDAS⁶ verordening – waarbij met betrekking tot de werkingssfeer op aangesloten wordt – spreekt letterlijk van *'samenwerkingsverbanden bestaande uit een of meer overheidsinstanties, publiekrechtelijke instellingen of private entiteiten die gemachtigd zijn tot het verlenen van openbare diensten'*. De eerste tranche van de Wgdi heeft betrekking op zowel de toegang tot elektronische dienstverlening van burgers als van bedrijven.

5.2 Waar kom het in de praktijk op neer?

5.2.1 Classificeren van digitale diensten

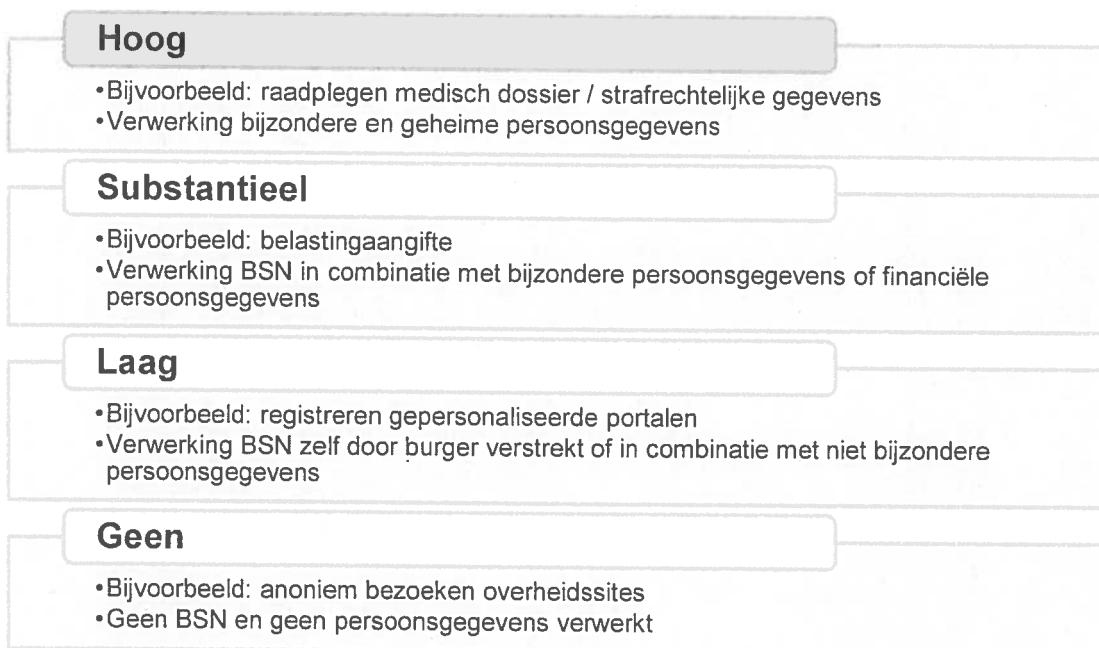
Waterschappen en samenwerkingsverbanden moeten als gevolg van de Wgdi bepalen wat het minimale vereiste betrouwbaarheidsniveau is voor authenticatie bij gebruik van digitale dienstverlening. Met andere woorden: het classificeren van digitale diensten. Er zijn drie niveaus van betrouwbaarheid: Laag, Substantieel en Hoog. De Wgdi volgt hierbij de betrouwbaarheidsniveaus zoals eIDAS deze definieert. Per AMvB wordt een 'classificatiemodel' en voorschriften over de onderbouwde bekendmaking van de classificatie bepaald.

⁶ eIDAS is een Europese Verordening. Het is een set van standaarden met betrekking tot elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de Europese interne markt

Relevante criteria bij het classificeren zijn:

- De aard van de (persoons)gegevens die verwerkt worden;
- De wijze waarop gegevens verwerkt worden;
- De rechtsgevolgen van het gebruik van de digitale dienst;
- Het eventueel wijzigen van basisregistratiegegevens als gevolg van de digitale dienst;
- Het economische belang en het publieke belang van de digitale dienst.

Bureau Forum Standaardisatie publiceerde in november 2016 een vierde versie van de 'Handreiking betrouwbaarheidsniveaus voor digitale dienstverlening'. Hierin staat een classificatiemodel beschreven. In onderstaande figuur staan de verschillende betrouwbaarheidsniveaus met enkele voorbeelden van digitale diensten en soorten gegevens beschreven.

5.2.1.1 Impact

Transitieopgave

Als gevolg van de Wgdi zullen waterschappen en samenwerkingsverbanden hun diensten opnieuw moeten classificeren naar betrouwbaarheidsniveau Geen, Laag, Substantieel en Hoog. Voor zaken rondom belasting, kwijtschelding en bezwaar zal hoogstwaarschijnlijk een classificatieniveau van minimaal Substantieel van toepassing zijn. Op grond van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (algemene wet bestuursrecht) hebben burgers en bedrijven het recht op digitaal zakendoen met de overheid. Dit betekent dat waterschappen alle diensten (ook) digitaal moeten aanbieden. Ook processen die op dit moment nog schriftelijk verlopen. Dit betekent voor waterschappen een toename van het aantal te classificeren digitale diensten.

Toekomstige beheersituatie

Het classificeren van diensten is in principe een eenmalig proces. Alleen voor nieuw te ontwikkelen diensten of bij grote wijzigingen dient dit proces herhaald te worden.

Dienstverlening

Mogelijk is het zo dat na classificeren geconcludeerd wordt dat bepaalde diensten waar gebruikers momenteel niet voor hoeven in te loggen een betrouwbaarheidsniveau Laag dienen te hebben. Dit zal een effect hebben op de dienstverlening aan burgers en bedrijven.

Organisatie en capaciteit

De exacte eisen die gesteld worden aan het classificeren zijn op dit moment niet bekend. Deze eisen zijn nader te bepalen per AMvB. Het zal waarschijnlijk neerkomen op een eenmalig te doorlopen proces, waarbij mogelijk externe (juridische) expertise betrokken moet worden. Verder dient de vereiste publicatie van de onderbouwde classificatie te worden verzorgd. Het classificeren van digitale diensten zal met name impact hebben op het vlak van personele capaciteit.

Oordeel haalbaarheid

Ondanks dat de exacte eisen die gesteld worden aan het classificeren van digitale diensten nog niet bekend zijn, lijkt de verplichting tot het (opnieuw) moeten vaststellen van vereiste betrouwbaarheidsniveaus goed haalbaar. Om de impact te beperken is het aan te bevelen om als waterschappen en samenwerkingsverbanden samen te werken bij het classificeren van digitale diensten die generiek zijn, en daarnaast vanuit BZK ondersteuning op te bieden. Dit voorkomt dat dezelfde digitale diensten door elke organisatie voor zich worden geclassificeerd.

5.2.2 Acceptatieplicht erkende authenticatiemiddelen en ontsluitende diensten

Waterschappen en samenwerkingsverbanden moeten alle erkende (publieke en private) authenticatiemiddelen accepteren bij het verlenen van toegang tot digitale dienstverlening. Voorwaarde hierbij is dat het middel het minimale vereiste betrouwbaarheidsniveau heeft voor de betreffende digitale dienst. Bijvoorbeeld, indien Substantieel het minimaal vereiste betrouwbaarheidsniveau is moet een gebruiker zich ook kunnen authenticeren met een middel op betrouwbaarheidsniveau Hoog.

Voor digitale diensten met een betrouwbaarheidsniveau Laag, geldt dat ook middelen op niveau Substantieel en Hoog toegestaan moeten worden. Dit betekent dat burgers en bedrijven bij digitale diensten op niveau Laag ook gebruik moeten kunnen maken van een middel op niveau Hoog. Voor betrouwbaarheidsniveau Laag zijn ook niet-erkende authenticatiemiddelen toegestaan. Bijvoorbeeld een eigen inlogsysteem. Voor diensten op niveau Substantieel en Hoog geldt dat uitsluitend erkende middelen mogen worden geaccepteerd door de waterschappen en samenwerkingsverbanden. Dit kunnen publieke middelen zijn (uitgegeven door de overheid) of private middelen (zoals een iDIN bankenmiddel of een Idensys middel). Ook op authenticatiemiddelen uit andere Europese landen (EU + EER) die op grond van de eIDAS verordening door de Europese Commissie zijn genotificeerd, is deze acceptatieplicht van toepassing. Op dit moment (maart 2017) zijn er nog geen authenticatiemiddelen erkend door de Minister van BZK dan wel Europees genotificeerd.

Voor diensten op betrouwbaarheidsniveau Substantieel en Hoog mogen uitsluitend erkende middelen toegestaan worden. Hiertoe dienen contracten afgesloten te worden met ontsluitende diensten, de eigen ICT infrastructuur gereed gemaakt te worden en koppelvlakken te worden geïmplementeerd. De ontsluitende dienst verzorgt de aansluiting tussen de publieke dienstverlener enerzijds en de erkende authenticatiemiddelen anderzijds. In de Uniforme Set van Eisen⁷ (USvE) – die spreken over 'toegangsdiensten' in plaats van 'ontsluitende diensten' – staan de interface specificaties voor de koppeling tussen de publieke dienstverlener (waterschap en samenwerkingsverband) en de toegangsdienst (pagina 66, interface Dienstverlener – Toegangsdienst). De huidige eerste versie van de Uniforme Set van Eisen zal de basis vormen voor uitwerking in een AMvB. Ontsluitende diensten zijn op grond van de Wgdi niet verplicht om een koppeling te maken met alle erkende authenticatiemiddelen. Dit kan de consequentie hebben dat de waterschappen en

⁷ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016-12/15/uniforme-set-van-eisen>

samenwerkingsverbanden niet met één maar met meerdere ontsluitende diensten contracten moeten afsluiten.

5.2.2.1 Impact

Transitieopgave

Vanaf de beoogde ingangsdatum van de Wgdi, 1 januari 2019, zijn waterschappen en samenwerkingsverbanden verplicht om alle erkende authenticatiemiddelen te accepteren. Om de acceptatieplicht in de praktijk mogelijk te maken dienen waterschappen en samenwerkingsverbanden een contract af te sluiten met een of meer 'ontsluitende diensten'. Daarnaast dienen zij de eigen infrastructuur gereed te maken voor een of meer koppelvlakken.

Dienstverlening

De waterschappen en samenwerkingsverbanden staan in principe positief tegenover het principe van de multi-middelenstrategie en de keuzevrijheid die dat voor burgers en bedrijven oplevert. De strikte scheiding tussen publieke en private diensten vormt wel een remming op eenduidige online klantbeleving voor eindgebruikers. Private middelen mogen gebruikt worden om te authenticeren bij zowel private als publieke diensten. Publieke middelen (DigiD Substantieel en Hoog) uitsluitend bij publieke diensten. Voor waterschappen en gemeentelijke waterbedrijven die samenwerken bij digitale dienstverlening – zoals in het geval van Waternet – leidt dit tot de situatie dat gebruikers zich mogelijk meerdere malen moeten authenticeren. Voor de diensten van het waterschap kan het publieke middel gebruikt worden, maar voor de diensten van het waterbedrijf moet een privaat middel gebruikt worden. Dit terwijl de digitale dienstverlening via één online portaal geleverd wordt.

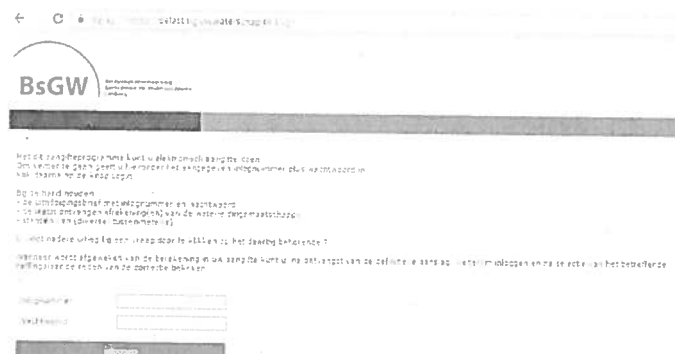
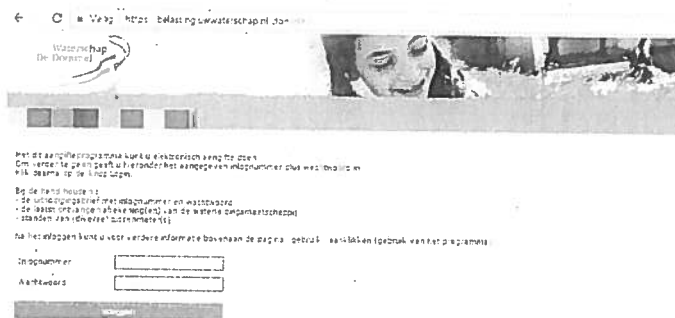
The screenshot shows a website interface with the following elements:

- Header: "Waternet" logo, "English", and "Mijn Waternet 1-9".
- Main heading: "Regel uw zaken online".
- Sub-heading: "Log in bij Mijn Belasting of Mijn Drinkwater".
- Text: "Beit u zakeleke... of... met...".
- Two service tiles:
 - Mijn Belasting**:
 - Bekijk uw aanslag
 - Betaal met IDEAL of in termijnen
 - Kies uw contactvoorzitter
 - Pas uw gegevens aan
 - Button: "Inloggen met DigiD"
 - Links: "Wachtwoord vergeten?", "DigiD aanvragen", "DigiD"
 - Mijn Drinkwater**:
 - Bekijk uw rekening
 - Betaal met IDEAL of in termijnen
 - Kies uw contactvoorzitter
 - Pas uw gegevens aan
 - Button: "Inloggen"
 - Links: "Wachtwoord vergeten?", "Account aanmaken"

Informatiehuishouding

De impact van de acceptatieplicht is voor waterschappen en samenwerkingsverbanden aanzienlijk. Er bestaan op dit moment 17 DigiD aansluitingen onder de waterschappen en samenwerkingsverbanden. In dit stadium is nog niet bekend of de nieuw te ontwikkelen publieke middelen DigiD Substantieel en DigiD Hoog van de bestaande DigiD aansluiting gebruik kunnen maken. Ook is nog niet bekend of er één generiek koppelvlak komt dat alle erkende authenticatiemiddelen ontsluit, of dat waterschappen en samenwerkingsverbanden op meerdere koppelvlakken en meerdere ontsluitende diensten moeten aansluiten. Dit heeft grote invloed op de uiteindelijke omvang van de impact van de acceptatieplicht.

Grote impact is er te verwachten bij het digitale aangiftesysteem zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. Op dit moment is het alleen mogelijk om je als gebruiker te authenticeren middels een inlognummer en een wachtwoord dat verstrekt is per brief. Dit authenticatiemechanisme is geïntegreerd met het achterliggende belastingsysteem. Zie hieronder twee voorbeelden van waterschap De Dommel en Belastingamenwerking Limburg. In totaal zijn er 13 online locaties waar op deze wijze geauthentiseerd wordt (2 waterschappen en 11 samenwerkingsverbanden). Aangezien het in dit geval gaat om belastingen zal het minimale betrouwbaarheidsniveau Substantieel hoogstwaarschijnlijk vereist zijn. De consequentie daarvan is dat de huidige authenticatiemethode zal moeten zijn uit gefaseerd per 1 januari 2019. Op digitale diensten vanaf niveau Substantieel is namelijk geen overgangsrecht van toepassing.

Tevens is grote impact te verwachten bij het systeem Webis Meet. Dit is een online informatiesysteem om meetgegevens in te voeren. Laboratoria, meetbedrijven en adviesbureaus gebruiken het systeem om gegevens aan waterschappen en samenwerkingsverbanden door te geven.

Vanuit efficiencyoogpunt wordt er binnen het domein van de waterschappen veel samengewerkt op het gebied van digitale dienstverlening. Voor het aanvragen van de watervergunning en het doen van meldingen voor de watervergunning kunnen klanten bij het centrale Omgevingsloket Online (OLO) terecht. Het heffen van de waterschapsbelasting is - op enkele waterschappen na - ondergebracht bij verschillende samenwerkingsverbanden. Deze verzorgen ook de digitale dienstverlening rondom aangifte, bezwaar en kwijtschelding. Digitale dienstverlening met hoge transactievolumes is efficiënt georganiseerd.

Toekomstige beheersituatie

De waterschappen bezorgd over het potentieel onbegrensd aantal erkende authenticatiediensten en ontsluitende diensten dat tot het stelsel kan toetreden en daarmee de omvang van de acceptatieplicht. Vanuit de optiek van beheerbaarheid is het van belang om eisen te stellen aan het minimum aantal transacties dat een erkend middel genereert en het limiteren van het aantal erkende middelen tot een bepaald maximum. Anders is het risico dat koppelingen beheerd en onderhouden moeten worden met een groot aantal authenticatiediensten die slechts sporadisch transacties genereren. Een vraag die in

de werksessie naar voren kwam is de gehanteerde termijn tussen het verkrijgen van de erkenning van een authenticatiemiddel en het ingaan van de acceptatieplicht voor het betreffende middel. Er moet voldoende tijd zijn om na erkenning de vereiste technische koppelingen te kunnen maken en testen.

Organisatie en capaciteit

Hoeveel capaciteit precies nodig is ten behoeve van het implementeren en beheren van de acceptatieplicht is op dit moment moeilijk te zeggen. In geval zal dit verschillende afdelingen raken. ICT voor de het monitoren, beheren en onderhouden van koppelingen. Inkoop en contractmanagement voor de overeenkomst en dienstverlening van de ontsluitende diensten. En communicatie cq. helpdesken voor de ondersteunen van burgers en ondernemers bij gebruik van nieuwe manieren van inloggen.

Kosten

Op basis van eerder onderzoek door PBLQ en Ecorys is een indicatieve schatting gemaakt van de kosten voor aansluiting op verschillende GDI voorzieningen. Hierbij is aansluiting als volgt gedefinieerd: *“een organisatie is aangesloten zodra de aansluitovereenkomst ondertekend is en er sprake is van een werkende technische aansluiting.”* Ter vergelijking: in het onderzoek zijn de aansluitkosten op eHerkenning geraamd binnen een bandbreedte van 5.000 tot 75.000 euro. Waarbij voor een kleine gemeente met een relatief gering aantal berichtenstromen de kosten tussen ca. 5000 en 15.000 euro uitkomen en voor een grote uitvoeringsorganisatie met veel complexe processen uitkomt op 75.000 euro. De kosten voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden zullen eerder in de buurt liggen van een kleine gemeente dan van een grote uitvoeringsorganisatie. In de werksessie in het kader van deze uitvoeringstoets zijn de kosten voor aansluiting op één koppelvlak geraamd op ca. 25.000 euro. Meerdere ontsluitende diensten en meerdere koppelvlakken betekent een veelvoud van dat bedrag. Ook gezien de informatieveiligheidsrisico's is het een nadrukkelijke eis van waterschappen en samenwerkingsverbanden dat er één koppelvlak komt.

Oordeel haalbaarheid

In technische zin is de acceptatieplicht voor waterschappen en samenwerkingsverbanden haalbaar en uitvoerbaar. Echter, als het gaat om de digitale dienstverlening van de waterschappen specifiek, dan zullen de kosten van het implementeren van de acceptatieplicht niet opwegen tegen de mogelijke baten ervan. Vanuit dat oogpunt is de acceptatieplicht haalbaar, maar weinig proportioneel. Slechts voor een beperkt aantal diensten moeten burgers en bedrijven aankloppen bij de waterschappen zelf. Dit zijn diensten waarvan het transactievolume zeer beperkt is, maar waarvoor authenticatie op een bepaald betrouwbaarheidsniveau wel noodzakelijk is. Een voorbeeld is bezwaar maken tegen de beslissing van een bestuursorgaan. Uit de werksessie kwam naar voren dat een waterschap met een werkgebied van meer dan een miljoen inwoners twintig tot honderd bezwaarprocedures per jaar te verwerken heeft. De acceptatieplicht levert aanzienlijke bijkomende kosten bij digitalisering van deze processen, tegenover zeer gering gebruik van deze diensten. De verhouding tussen de kosten die gemaakt moeten worden voor de acceptatieplicht en het volume van het gebruik is voor waterschappen zeer scheef. De zeer geringe baten van de acceptatieplicht staan niet in verhouding tot de hoge kosten ervan. Deze verhouding ligt anders bij de samenwerkingsverbanden. Daar zijn de processen met hoge volumes ondergebracht. Zonder inzicht in de toekomstige tarieven voor authenticaties is het voor samenwerkingsverbanden niet mogelijk een uitspraak over de haalbaarheid van de acceptatieplicht te doen.

5.2.3 Informatiebeveiligingsnormen en jaarlijkse audits

De Wgdi bevat de grondslag om per AMvB eisen te stellen aan de werking, betrouwbaarheid en beveiliging van de toegang tot digitale dienstverlening. Hierbij wordt aangesloten op wat 'reeds gebruikelijk' is: de baselines en normenkaders informatiebeveiliging. Voor waterschappen betekent dit de op NEN/ISO 27001/27002 gebaseerde Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA). Daarnaast kunnen specificaties en beschrijvingen zoals veiligheidsplannen, risicomanagement, het uitvoeren van audits, koppelvlakspecificaties, functionele(ontwerp)normen, technische procesbeschrijvingen en testbepalingen hier deel van uitmaken. De waterschappen en samenwerkingsverbanden zijn op grond van de Wgdi verplicht om jaarlijks een onafhankelijke audit te

laten uitvoeren naar de naleving van de eisen. Deze audit toetst de uitvoering van de per AMvB te stellen eisen en normen omtrent de werking, betrouwbaarheid en beveiliging van de toegang tot digitale dienstverlening. Ook dient het auditrapport overlegd te worden aan de Minister van Binnenlandse Zaken. De werkwijze en kosten van de onafhankelijke audit zullen volgens de Memorie van Toelichting vergelijkbaar zijn met de huidige DigiD-assessments.

5.2.3.1 Impact

Transitieopgave

Waterschappen en samenwerkingsverbanden zijn zich bewust van het belang van het hanteren van normen als de BIWA. Wat betreft de implementatie van de BIWA zijn de organisaties bezig met een inhaalslag. De verwachting is dat de implementatie is voltooid op het moment dat de Wgdi in werking treedt. Op dit moment geldt er voor de BIWA een 'pas toe of leg uit' beleid. In 2017 vinden de eerste BIWA audits plaats en de verwachting is dat organisaties zullen voldoen aan de baseline.

Informatiehuishouding en toekomstige beheersituatie

De impact op de informatiehuishouding en toekomstige beheersituatie van waterschappen en samenwerkingsverbanden is sterk afhankelijk van de per AMvB te stellen normen met betrekking tot de werking, betrouwbaarheid en beveiliging van de toegang tot digitale dienstverlening. Indien dit beperkt blijft tot de BIWA, zal dat weinig aanvullende impact op informatiehuishouding en beheer met zich meebrengen. Dit aangezien de implementatie van de BIWA reeds plaatsvindt.

Kosten

Op grond van de Wgdi zijn waterschappen en samenwerkingsverbanden per 1 januari 2019 verplicht om jaarlijks een onafhankelijke audit te laten uitvoeren. In de werksessie kwam naar voren dat de kosten van audits op z'n minst zullen neerkomen op ca. 15.000 euro per organisatie op jaarbasis. Mogelijk vallen kosten hoger uit. De noodzaak om jaarlijks een audit te laten uitvoeren wordt niet breed gedeeld. Vanuit kosten oogpunt zou dit ook minder frequent kunnen plaatsvinden of steekproefsgewijs.

Oordeel haalbaarheid

Gezien het feit dat waterschappen en samenwerkingsverbanden op dit moment werken aan de verdere implementatie van de BIWA lijkt de uitvoering haalbaar. Wel is van belang wat de precieze scope is van de audits met betrekking tot toegang tot digitale dienstverlening. Pas als dat bekend is kunnen ook de exacte kosten ingeschat worden. Vanwege het geringe aantal authenticaties in verhouding tot de kosten voor het DigiD assessment heeft een aantal waterschappen in het verleden zijn DigiD aansluiting beëindigd.

5.2.4 Planning en uit faseren huidige DigiD

Volgens de huidige planning treedt de Wgdi per 1 januari 2019 in werking. Zoals gezegd bestaan er op dit moment (nog) geen erkende authenticatiemiddelen. Het huidige DigiD zal in elk geval uit gefaseerd worden. Voor digitale diensten die authenticatie op betrouwbaarheidsniveau Laag vereisen, is het huidige DigiD nog tot drie jaar na inwerkingtreding van de Wgdi toegestaan. Op basis van de huidige planning betekent dit tot 1 januari 2022. Wel zijn er na inwerkingtreding van de Wgdi kosten verbonden aan het gebruik van DigiD Laag.

5.2.4.1 Impact

Transitieopgave

Waterschappen en samenwerkingsverbanden gebruiken DigiD voor het grootste deel voor diensten met een betrouwbaarheidsniveau dat straks hoogstwaarschijnlijk hoger wordt ingeschat dan niveau Laag. Dit betekent dat het overgangsrecht voor hen in de meeste gevallen niet van toepassing is. Consequentie is dat het huidige DigiD voor 1 januari 2019 uit gefaseerd zal moeten zijn.

Informatiehuishouding

Om te kunnen bepalen of een ingangsdatum van 1 januari 2019 haalbaar is voor waterschappen en samenwerkingsverbanden dient medio 2017 helderheid te bestaan over de specifieke eisen aan de eigen ICT-infrastructuur ten behoeve van de acceptatieplicht. Dan kan de exacte omvang van de benodigde wijzigingen worden bepaald en kunnen deze ook meegenomen worden in de ICT ontwikkelagenda en jaarplannen voor 2018.

Kosten

Het overgangsrecht is voor waterschappen en samenwerkingsverbanden in de meeste gevallen niet van toepassing. Dit betekent dat DigiD op 1 januari 2019 uit gefaseerd dient te zijn en geen sprake zal zijn van kosten in het kader van overgangsrecht.

Oordeel haalbaarheid

In dit stadium is de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de planning en uitfasering van DigiD niet goed te beoordelen. Daarnaast is het van belang om naast de GDI andere zaken in de planning in ogenschouw te nemen die vanuit de Rijksoverheid op waterschappen afkomen, zoals bijvoorbeeld het (Digitaal Stelsel) Omgevingswet. Dit vraagt veel van de beperkte verandercapaciteit van waterschappen en de beschikbaarheid van ICT leveranciers voor de technische implementaties.

6. Toezicht en handhaving

De verantwoordelijkheid voor naleving van de verplichtingen en normen uit de Wgdi (acceptatieplicht, informatiebeveiligingsnormen met betrekking tot de toegang tot digitale dienstverlening, de jaarlijkse audit en de naleving van de in de AMvB voorgeschreven standaarden) ligt voor de waterschappen primair bij horizontale verantwoording en controle binnen de eigen bestuurslaag. Op de tweede plaats komt het interbestuurlijk toezicht. Dit zijn de provincies in het geval van de waterschappen. Hiernaast dienen de waterschappen de jaarlijkse audit te overleggen aan de Minister van Binnenlandse Zaken. Ook is er sprake van een meldplicht in geval van veiligheidsinbreuken en integriteitsverliezen bij de toegang tot digitale diensten. Desgevraagd dienen de waterschappen hierover gegevens aan de Minister te verstrekken.

Impact

Voor waterschappen en samenwerkingsverbanden is de precieze impact van de voorgestelde bepalingen over handhaving en toezicht in dit stadium lastig in te schatten omdat de specifieke kaders nog onduidelijk zijn. De vraag hierbij is wat het toezicht precies inhoudt. In elk geval zal de impact met name gelegen zijn in een toename van administratieve lastendruk door het moeten rapporteren, communiceren en afstemmen op drie niveaus (algemeen bestuur, provincies, BZK). Wat betreft horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht dient opgemerkt te worden dat toegang tot digitale dienstverlening en standaarden ver af liggen van het primaire proces van de waterschappen en provincies. Dit vergt andere competenties.

Oordeel haalbaarheid

Op basis van de huidige informatie is de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het toezichtsregime niet goed te beoordelen, noch de precieze administratieve lasten die dit met zich meebrengt.

Een vraag die aan het licht kwam is of er verschil bestaat tussen de waterschappen en samenwerkingsverbanden in het kader van toezicht. Indien de samenwerkingsverbanden tot de categorie 'aangewezen organisaties' behoren, zou dit betekenen dat deze te maken hebben met een toezichthouder op Rijksniveau. De wenselijke situatie is dat de waterschappen toezicht houden op de samenwerkingsverbanden.

Het is in elk geval sterk aan te bevelen om de verschillende verplichtingen ten aanzien van audits, rapportages, monitors en meldplichten (bijvoorbeeld ook meldplicht datalekken) in samenhang te bezien en op elkaar af te stemmen om waar mogelijk administratieve lasten te beperken.

7. Financiën

In dit stadium is nog veel onbekend over de doorbelasting van kosten in relatie tot de Wgdi. De doorbelasting van de generieke componenten in het eID stelsel, de doorbelasting van het stelsel van toezicht en de toekomstige tarieven voor authenticatiediensten en middelen zijn nader uit te werken in lagere regelgeving. Volgens de Memorie van Toelichting dienen de waterschappen en samenwerkingsverbanden in elk geval de kosten te dragen voor:

- ▼ De noodzakelijke aanpassingen aan de eigen ICT-infrastructuur
- ▼ Het aansluiten op en de dienstverlening van ontsluitende diensten
- ▼ De onafhankelijke jaarlijkse audit

Naast kosten zullen dienstverleners volgens de Memorie van Toelichting ook baten genereren door het gebruik van een generieke, betrouwbare infrastructuur voor het digitaal inloggen. Hierdoor kunnen meer diensten veilig en betrouwbaar digitaal ontsloten worden. In de Memorie van Toelichting is aangegeven dat de precieze kosten voor aansluiting en gebruik evenals de baten niet vooraf in te schatten zijn. Wel wordt ervan uitgegaan dat de baten opwegen tegen de lasten. Om die reden zullen publieke dienstverleners zoals de waterschappen niet op grond van het wetsvoorstel door het Rijk worden gecompenseerd voor de benodigde aanpassingen in de eigen ICT-infrastructuur.

Impact

In dit stadium is het niet mogelijk om een goede en volledige inschatting te maken van de financiële consequenties van de Wgdi voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden. Op basis van de informatie die wel beschikbaar is, is onderstaande overzicht van kostensoorten opgesteld.

	Implementatie	Exploitatie
▼ Classificatie digitale diensten	?	n.v.t.
▼ Dienstverlening ontsluitende dienst(en)	?	?
▼ Implementeren koppelvlak(ken)	25.000 euro (per koppelvlak)	?
▼ Verdere implementatie BIWA	?	?
▼ Doorbelasting generieke componenten eID stelsel	n.v.t.	?
▼ Jaarlijkse audit	n.v.t.	15.000 euro (minimaal, werkelijke bedrag waarsch. hoger)
▼ Transactiekosten	n.v.t.	?
▼ Administratieve lasten t.b.v. toezicht	n.v.t.	?
▼ Uit faseren huidige authenticatiemiddelen (DigiD Laag en Zakelijk loket)	?	n.v.t.
▼ Standaarden	10.000 euro (max. per standaard)	?

Oordeel haalbaarheid

In dit stadium is de financiële haalbaarheid van de Wgdi niet te beoordelen. Het uitgangspunt uit de Memorie van Toelichting dat de baten zullen opwegen tegen de lasten is wat betreft de waterschappen niet juist, omdat de grote meerderheid van de waterschappen enkel digitale diensten op een hoger betrouwbaarheidsniveau heeft met zeer geringe transactievolumes (enkele honderden).

8. Conclusies en aanbevelingen

De volgende vraag stond centraal bij deze uitvoeringstoets:

“Breng de uitvoerbaarheid en consequenties in beeld van het conceptvoorstel Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi) voor de waterschappen (en voor samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken) door middel van een bestuurlijke- en een informatiekundige uitvoeringstoets.”

Op basis van het onderzoek (bestaande uit deskresearch en een werksessie) komen wij tot de volgende conclusies:

- ▶ Op basis van de het huidige wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting is de daadwerkelijke haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de Wgdi **niet** te toetsen. In dit stadium is nog te weinig bekend over kosten, planning en technische eisen om daar een gefundeerd oordeel over te geven. De waterschappen onderschrijven het doel van de Wgdi, maar missen de noodzakelijke kaders en concretisering ervan.
- ▶ De aanname dat de baten van de Wgdi zullen opwegen tegen de kosten is wat betreft de waterschappen ongefundeerd. Los van het feit dat zowel de kosten als de wijze van financiering niet helder worden uit de wettekst en Memorie van Toelichting, is het de vraag hoe groot de baten voor de waterschappen daadwerkelijk zullen zijn. Waterschappen hebben verschillende digitale diensten gecentraliseerd in het Omgevingsloket Online (OLO) of bij samenwerkingsverbanden ondergebracht. Voor de overgrote meerderheid van de waterschappen geldt dat de digitale dienstverlening die ze zelf verzorgen relatief geringe transactievolumes kennen. Bijvoorbeeld digitaal bezwaar maken tegen de beslissing van een bestuursorgaan. In een werkgebied van meer dan een miljoen inwoners gaat dit om enkele tientallen tot honderd procedures op jaarbasis.
- ▶ De kosten van implementatie en exploitatie van de acceptatieplicht zijn (ingeschat op basis van eerdere ervaringen met de implementatie van onder meer DigiD) voor waterschappen buitenproportioneel in verhouding tot het geringe aantal authenticaties op jaarbasis.
- ▶ Samenwerkingsverbanden waar waterschappen deel van uitmaken voeren processen uit die hogere volumes kennen. Bijvoorbeeld de waterschapsbelasting, bezwaar, kwijtschelding en de aangifte zuiveringsheffing / verontreinigingsheffing. De samenwerkingsverbanden maken gebruik van DigiD en van eigen authenticatiesystemen. Implementatie van de acceptatieplicht betekent een aanzienlijke impact op hun ICT huishouding. Om de financiële haalbaarheid voor samenwerkingsverbanden te kunnen bepalen dient inzicht te zijn in het te hanteren tarievenmodel voor transactiekosten.
- ▶ Op basis van het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting is het niet helder waarom in de architectuur van het stelsel gekozen wordt voor de mogelijkheid om meerdere verschillende koppelvlakken te laten ontstaan. Daarnaast is onvoldoende helder waarom er geen verplichting is voor ontsluitende diensten om alle erkende authenticatiemiddelen te ontsluiten. Hierdoor ontstaat de situatie dat waterschappen en samenwerkingsverbanden contracten moeten afsluiten met meerdere ontsluitende diensten en te maken kunnen krijgen met meerdere koppelvlakken. De toegevoegde waarde hiervan is voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden niet helder.

Vanuit het oogpunt van kostenefficiëntie, complexiteitsreductie en daarmee ook veiligheid is één koppelvlak een vereiste.

- ▶ Wat betreft de planning moet worden opgemerkt dat er naast de Wgdi de komende jaren veel op de waterschappen afkomt. Een voorbeeld daarvan is de Omgevingswet. Dit vraagt veel van de (beperkte) verandercapaciteit van waterschappen, samenwerkingsverbanden en ICT leveranciers. Op dit moment is onvoldoende informatie beschikbaar over de uitvoeringsregelgeving van de Wgdi. Hierdoor kan niet goed beoordeeld worden in hoeverre de verschillende grote informatiseringstrajecten goed samengaan danwel tegenwerking van elkaar ondervinden. Hoe wordt bijvoorbeeld voorkomen dat investeringen om te voldoen aan de Wgdi verloren gaan doordat de Omgevingswet in diezelfde periode een wijziging in de inrichting van de informatievoorziening vergt? De behoefte aan nadere concretisering van de planning en een goede fasering van de implementatie is dan ook groot. Deze planning is een zeer belangrijke factor bij het bepalen van de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de plannen.
- ▶ Vanuit het oogpunt van dienstverlening betekent de multi-middelenstrategie naast keuzevrijheid voor burgers en bedrijven ook het opwerpen van nieuwe drempels. Middels de digitale dienstverlening van waterschappen worden zowel publieke als private (of niet-BSN) diensten aangeboden. Publieke middelen mogen uitsluitend voor publieke diensten gebruikt worden. Hierdoor ontstaan situaties waarin gebruikers meerdere malen met verschillende middelen moeten inloggen indien zij zowel publieke als private diensten wensen af te nemen. Vanuit het oogpunt van klantbeleving en service is dit geen wenselijke ontwikkeling. Een oplossing ligt erin om het gebruik van publieke middelen mogelijk te maken in private omgevingen.
- ▶ Op basis van het voorstel kan geconcludeerd worden dat de Wgdi leidt tot een toename van administratieve lasten, aangezien verschillende nieuwe rapportage en verantwoordingslijnen worden geïntroduceerd. Vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid en beperking van administratieve lasten is het aan te bevelen audits, rapportages, meldplichten, etc. vanuit de Wgdi in samenhang met andere verplichtingen te bezien en waar mogelijk op elkaar af te stemmen. Een voorbeeld is de meldplicht datalekken.
- ▶ Om daadwerkelijk uitspraken te kunnen doen over de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de Wgdi voor de waterschappen en samenwerkingsverbanden dienen een eventuele nieuwe versie van het wetsvoorstel en de uitgewerkte AMvB's aan een uitvoeringstoets onderworpen te worden.

De volgende zaken zouden vanuit het perspectief van de waterschappen en samenwerkingsverbanden in uitvoeringsregelgeving cq. uitvoeringsondersteuning geadresseerd moeten worden:

- ▶ Helderheid over de doorbelasting van kosten aan waterschappen in relatie tot de Wgdi: de generieke componenten in het eID stelsel, de doorbelasting van het stelsel van toezicht en handhaving en de tarieven voor authenticaties.
- ▶ Uitwerking van de te hanteren tijdslijnen bij een erkenningsproces van nieuwe authenticatiediensten en middelen. Tussen de erkenning van een middel en het effectueren van de acceptatieplicht met betrekking tot dat middel moet voldoende tijd zitten om de vereiste technische koppelingen te realiseren.

- ▼ Uitwerking van de governance met betrekking tot het verplicht stellen van standaarden. De wijze waarop waterschappen en samenwerkingsverbanden betrokken worden bij het bepalen welke standaarden per AMvB verplicht worden gesteld. Inclusief het bepalen van functioneel en organisatorisch toepassingsgebied, overgangstermijnen en uitzonderingsgronden. Daarnaast moet helder worden hoe partijen bij implementatie van de verschillende standaarden (financieel, met kennis, of met mankracht) ondersteund worden door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Logius of andere partijen. Een alternatief voor het formuleren van uitzonderingsgronden per standaard is het behouden van een meer algemene 'uitleg'-mogelijkheid.
- ▼ Duidelijkheid rondom de status van samenwerkingsverbanden (in veel gevallen gemeenschappelijke regelingen) in het kader van toezicht op de Wgdi. De wenselijke situatie is dat waterschappen toezicht houden op de samenwerkingsverbanden.
- ▼ Het bieden van centrale ondersteuning vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken bij het classificeren van digitale diensten op het juiste betrouwbaarheidsniveau. Bijvoorbeeld in de vorm van een juridische vraagbaak.
- ▼ Het verzorgen van centrale communicatie cq. publiekscampagne richting eindgebruikers (burgers en bedrijven) over wat er gaat veranderen op het gebied van inloggen bij overheidsorganisaties.

Bijlage A Bestudeerde documentatie

#	Documentnaam en versie	Auteur	Datum
1	Concept voorste Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi)	Ministerie van BZK	Feb. 2017
2	Concept Memorie van Toelichting Wet generieke digitale infrastructuur (Wgdi)	Ministerie van BZK	Feb. 2017
3	Uniforme Set van Eisen	Ministerie van BZK	Feb. 2017
4	Betrouwbaarheidsniveaus voor digitale dienstverlening – een handreiking voor overheidsorganisaties, versie 4	Forum Standaardisatie	Nov. 2016
5	Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (eIDAS)	Europese Commissie	Juli 2014
6	Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA) strategisch en tactisch normenkader – versie 1.0	Unie van Waterschappen	Okt. 2013
7	Notitie vragen en antwoorden over de Wet GDI	Ministerie van Binnenlandse Zaken	Feb. 2017
8	Presentatie Wet GDI voorlichtingsbijeenkomst	Ministerie van Binnenlandse Zaken	Feb. 2017
9	Presentatie Verordening elektronische identiteiten en vertrouwensdiensten	Ministerie van Economische Zaken	Feb. 2017
10	Digikompas – Visie op dienstverlening van de waterschappen in de i-samenleving	Unie van Waterschappen	Juni 2016

Bijlage B Deelnemers werksessie – 8 maart 2017**Organisatie**

Waternet

Waternet

Hoogheemraadschap van Delfland

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Waterschap Aa en Maas

Waterschap Limburg

Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden

Hoogheemraadschap van Rijnland

Het Waterschapshuis

Waternet

De Regionale Belastinggroep

Waterschap Drents Overijsselse Delta

De Regionale Belastinggroep

Unie van Waterschappen

Unie van Waterschappen

Unie van Waterschappen

PBLQ

PBLQ

Bijlage C Compliance Webrichtlijnen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van de ETSI EN 301 549 norm bij de waterschappen. Het is belangrijk daarbij op te merken dat dit overzicht slechts weergeeft welke waterschappen beschikken over de vereiste toegankelijkheidsverklaring. Het geeft geen of slechts zeer beperkt een indicatie van de mate waarin website van de waterschappen voldoen aan de verschillende eisen van de norm.

Aa en Maas	Nee	Niet gevonden
Amstel, Gooi en Vecht (Waternet)	Nee	Niet gevonden
Brabantse Delta	Nee	Niet gevonden
Delfland	Nee	Niet gevonden
De Dommel	Ja	Verklaring
Drents Overijsselse Delta	Nee	Niet gevonden
Fryslân	Ja	Verklaring
Hollands Noorderkwartier	Nee	Niet gevonden
Hollandse Delta	Ja	Verklaring
Hunze en Aa's	Nee	Niet gevonden
Limburg	Nee	Niet gevonden
Noorderzijlvest	Nee	Niet gevonden
Rijn en IJssel	Nee	Niet gevonden
Rijnland	Nee	Niet gevonden
Rivierenland	Nee	Niet gevonden
Scheldestromen	Nee	Niet gevonden
Schieland en de Krimpenerwaard	Nee	Niet gevonden
De Stichtse Rijnlanden	Nee	Niet gevonden
Vallei en Veluwe	Nee	Niet gevonden
Vechtstromen	Nee	Niet gevonden
Zuiderzeeland	Nee	Niet gevonden

Bijlage D Compliance informatieveiligheidsstandaarden

Onderstaande tabel geeft (onder meer) een overzicht van de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van de informatieveiligheidsstandaarden. De tabel is overgenomen uit de 0- en 1-meting informatieveiligheidsstandaarden van het Bureau Forum Standaardisatie (medio 2016).

Domain	DNSSEC	TLS	Maldomain	DKIM	DMARC	SPF	Vershil 0-1
Generieke Sites							
www.waterschapen.nl	Nee	Ja	waterschapen.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
www.uw.nl	Nee	Ja	uw.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.lhw.nl	Nee	Ja	lhw.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.waterschapshuis.nl	Nee	Nee	waterschapshuis.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.hetwaterschapshuis.nl	Nee	Ja en conform NCSC	hetwaterschapshuis.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.stowa.nl	Ja	Nee	stowa.nl	Ja	Nee	Ja	Nieuw
www.informatiehuiswater.nl	Nee	Ja	informatiehuiswater.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.watemet.nl	Nee	Ja	watemet.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
www.agv.nl	Nee	Nee	agv.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
www.golt.nl	Nee	Ja	golt.nl	Nee	Nee	Ja	Nieuw
www.hetpunt.nl	Nee	Nee	hetpunt.nl	Nee	Nee	Nee	Nieuw
www.dertg.nl	Nee	Ja	dertg.nl	Ja	Nee	Ja	Nieuw
www.bsgw.nl	Ja	Ja	bsgw.nl	Ja	Nee	Nee	Nieuw
Waterschappen							
www.aasernaas.nl	Ja	Ja	aasernaas.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.brabantdelta.nl	Ja	Ja	brabantdelta.nl	Ja	Nee	Nee	Gelijk
www.dommel.nl	Nee	Ja	dommel.nl	Ja	Nee	Ja	Gelijk
www.haast.nl	Nee	Ja	haast.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.hhdelfland.nl	Nee	Ja	hhdelfland.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.hhnk.nl	Nee	Ja	hhnk.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.hurzeenaas.nl	Nee	Nee	hurzeenaas.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.noorderzilverst.nl	Nee	Ja	noorderzilverst.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.overtmaas.nl	Nee	Ja en conform NCSC	overtmaas.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.reestewieden.nl	Nee	Ja en conform NCSC	reestewieden.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.rijnland.net	Nee	Ja en conform NCSC	rijnland.net	Nee	Ja	Ja	Beter
www.scheldestromen.nl	Nee	Ja en conform NCSC	scheldestromen.nl	Ja	Nee	Ja	Beter
www.schielanddeklimperwaard.nl	Nee	Ja en conform NCSC	schielanddeklimperwaard.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.valle-veluwe.nl	Nee	Ja en conform NCSC	vallé-veluwe.nl	Nee	Nee	Nee	Beter
www.vechtstromen.nl	Ja	Ja en conform NCSC	vechtstromen.nl	Nee	Nee	Ja	Beter
www.waterschapvereniging.nl	Ja	Ja	waterschapvereniging.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.wbl.nl	Nee	Nee	wbl.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.waterskipstyslan.nl	Nee	Nee	waterskipstyslan.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.wgs.nl	Ja	Ja en conform NCSC	wgs.nl	Ja	Nee	Nee	Beter
www.wtj.nl	Nee	Ja	wtj.nl	Nee	Nee	Ja	Gelijk
www.wshd.nl	Nee	Ja	wshd.nl	Nee	Nee	Nee	Gelijk
www.zulderzeeland.nl	Nee	Ja en conform NCSC	zulderzeeland.nl	Nee	Nee	Nee	Beter

Bijlage E Authenticatiemethoden huidige situatie

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de gehanteerde authenticatiemethoden door waterschappen, per maart 2017.

	DigiD	eHerkenning	Eigen login
Aa en Maas	Nee	Nee	Nee
Amstel, Gooi en Vecht (Waternet)	Ja	Nee	Ja (waterbedrijf)
Brabantse Delta	Nee	Nee	Nee
Delfland	Nee	Nee	Nee
De Dommel	Ja	Nee	<u>Ja, Zakelijk loket</u>
Drents Overijsselse Delta	Nee	Nee	Nee
Fryslân	Nee	Nee	Nee
Hollands Noorderkwartier	Ja	Ja (medio 2017)	<u>Ja, Zakelijk loket</u>
Hollandse Delta	Nee	Nee	Nee
Hunze en Aa's	Nee	Nee	Nee
Limburg	Nee	Nee	Nee
Noorderzijvest	Nee	Nee	Nee
Rijn en IJssel	Nee	Nee	Nee
Rijnland	Ja	Nee	Nee
Rivierenland	Ja	Nee	Nee
Scheldestromen	Nee	Nee	Nee
Schieland en de Krimpenerwaard	Nee	Nee	Nee
De Stichtse Rijnlanden	Ja	Nee	Nee
Vallei en Veluwe	Nee	Nee	Nee
Vechtstromen	Nee	Nee	Nee
Zuiderzeeland	Nee	Nee	Nee

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de gehanteerde authenticatiemethoden door samenwerkingsverbanden, per maart 2017.

	DigiD	eHerkenning	Eigen login
Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BGHU)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Hefpunt	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
GBLT	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Regionale Belasting Groep (RBG)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
SAWEBA Belastinggroep	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)	Ja	Nee	<u>Zakelijk loket</u>

Bijlage F Top 7 diensten waterschappen

Onderstaande tabel biedt een overzicht van de top 7 digitale diensten per waterschap en de wijze waarop deze ontsloten worden naar gebruikers (stand van zaken maart 2017). Indien de betreffende digitale dienst centraal via het Omgevingsloket Online (OLO) of via een samenwerkingsverband wordt aangeboden is dat aangegeven.

	Watervergunning	Waterschapsbelasting bebaar en beroep	Waterschapsbelasting kwijschelding	Melding incidenten m.b.t. waterhuishouding	Melding werkzaamheden water of dijk	Contactformulier algemeen	Bebaar beslissing bestuursorgaan
Aa en Maas	OLO	BSOB	BSOB	Meldpunt water.nl	Online formulier	Online formulier	Schriftelijk
Amstel, Gooi en Vecht (Waternet)	OLO	DigiD	OLO	Telefonisch Chat	OLO	Online formulier	Schriftelijk
	Schriftelijk	Schriftelijk	Schriftelijk	Telefonisch	Schriftelijk		
Brabantse Delta	OLO	BSWB	BSWB	Online formulier	OLO	Online formulier	Schriftelijk
Delfland	OLO	RBG	RBG	Online formulier	Online formulier	E-mail	Schriftelijk
	Online formulier						
	Schriftelijk E-mail						
De Dommel	OLO	Online formulier	DigiD	Online formulier	Online formulier	Online formulier	Schriftelijk
Drents Overijsselse Delta	OLO	GBLT	GBLT	Online formulier	OLO	Online formulier	Schriftelijk
	Schriftelijk			Telefonisch	Online formulier		
	E-mail				Schriftelijk		
Fryslân	OLO	Hefpunt	Hefpunt	Online formulier	E-mail OLO	Online formulier	Schriftelijk
	Schriftelijk			Telefonisch	Schriftelijk		
Hollands Noorderkwartier	OLO	DigiD	DigiD	Online formulier	OLO	Online formulier	DigiD
				Telefonisch	DigiD		
					Online formulier		

Hollandse Delta	OLO Schriftelijk	SVHW	SWHW	Online formulier E-mail Telefonisch	OLO E-mail Telefonisch Schriftelijk	Online formulier	Schriftelijk
Hunze en Aa's	OLO Schriftelijk	Hefpunt	Hefpunt	Online formulier Telefonisch	OLO Schriftelijk	Online formulier	Schriftelijk
Limburg	OLO	BSGW	BSGW	OLO	OLO	E-mail	Schriftelijk
Noorderzijlvest	OLO	Hefpunt	Hefpunt	Meldpunt water.nl Telefonisch	OLO	Telefonisch Online formulier	Schriftelijk
Rijn en IJssel	OLO Schriftelijk	GBLT	GBLT	Online formulier Telefonisch	OLO	Online formulier	Schriftelijk
Rijnland	OLO	BSGR	BSGR	Online formulier Telefonisch Schriftelijk	OLO	E-mail Telefonisch	DigiD Schriftelijk
Rivierenland	OLO	BSR	BSR	Online formulier Telefonisch	OLO	Online formulier	DigiD Schriftelijk
Scheldestromen	OLO	SABEWA	SABEWA	Online formulier	OLO Schriftelijk	E-mail Telefonisch	Schriftelijk
Schieland en de Krimpenerwaard	OLO	RBG	RBG	Online formulier	OLO Schriftelijk	E-mail Telefonisch	Schriftelijk
De Stichtse Rijnlanden	OLO Schriftelijk	BGHU	BGHU	DigiD Online formulier Telefonisch	OLO DigiD Online formulier	Online formulier	DigiD Schriftelijk
Vallei en Veluwe	OLO Schriftelijk	GBLT	GBLT	Telefonisch	OLO Schriftelijk	Online formulier	Schriftelijk
Vechtstromen	OLO Online formulier	GBLT	GBLT	Online formulier Telefonisch	OLO Online formulier	Online formulier	Online formulier Schriftelijk

Zuiderzeeland

OLO

GBLT

GBLT

Online
formulier

E-mail

E-mail

Schriftelijk

Telefonisch

Schriftelijk